

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Az alábbi kerettanterv a 8 évfolyamos gimnáziumok számára készült. Két nagy szakaszra bomlik: az első az 5–8. évfolyam, a második a 9–12. évfolyam tematikai egységeit tartalmazza magyar nyelvből és irodalomból. A négy évfolyamos szakaszok két évfolyamos szakaszokra is bomlanak, ahol a két évfolyamra vonatkozó bevezetőkön kívül megtalálhatók a magyar nyelv és az irodalom tantárgy közös, két évfolyamon elvárt minimális követelményei egy közös táblázatban.

A 8 évfolyamos gimnáziumok számára készült kerettanterv irodalommal foglalkozó része könnyebb és gyorsabb előrehaladást feltételez a tananyagban, ennek megfelelően további lehetséges irányokat ad a rövidebb idő alatt elvégzett anyag bővítésére. Hangsúlyos szerepet játszik a tantervben a korunkra állandósult medializáltság. A kulturális eszköz- és jelrendszerváltást, a digitalizációt és az IKT-s eszközök használatát fontosnak tekinti a tanterv nyelvtan és irodalom része egyaránt. Hangsúlyos szerepet kap a tantervben a kortárs és népszerű irodalom, a vizuális kultúra, a média.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása és tanulása különösen alkalmas a társadalom közösen vallott értékeinek közvetítésére. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, a nemzeti önazonosságot, felkelti a megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai és erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését. Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét. A tanuló folyamatosan fejlődő szövegértési és -alkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt kifejezésmódból adódó jelentések felismerésére, reflexiójára és arra, hogy saját szövegek alkotása során maga is éljen velük. A szövegek önálló megalkotásában képes megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

Az anyanyelvi nevelés további feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenségként, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos működése során jön létre. Feladata továbbá, hogy tudatosítsa és rendszerezze a korábban megszerzett tudást a nyelv társas, társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról, az anyanyelv jelenbeli és múltbeli változásairól, más nyelvekkel való azonosságairól és különbözőségeiről.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a tartósan elfogadott értékekkel szerves egységben, párhuzamosan közvetíti a jelenben alakuló, változó nyelvi és irodalmi kultúrát. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, felkelti a minőségi megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai, erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését. E feladatát a magyar nyelv és irodalomtanítás akkor tölti be, ha hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával, motiváló befogadási, kifejezési helyzetek teremtésével reagál a diákok mindennapi életvilágára, önkifejezési, értelmezési problémáira és érzelmi-gondolati felismeréseire egyaránt.

A jelentős művek szembesítik a befogadót az élet alapvető kérdéseivel, biztosítva a kultúra folytonosságát, folyamatos megújulását. Segítenek az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, a saját és más kultúrák megismerésében, az én és a másik közötti

különbség megfogalmazásában, tiszteletében. Az irodalmi alkotások fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megteremtődjék a hagyomány elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

A fenti célok mellett az irodalmi nevelés kitüntetett feladata az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, az irodalomnak mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak élményteremtő megismertetése. Az így megszerzett tudás lehetőséget teremt az ön- és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és többjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészi konvenciókat. Az irodalomtanítás feladata, hogy a művészet hatása révén kreatív érzelmeket, gondolatokat, intenzív élményeket közvetítsen, a megbeszélés, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás révén pedig az önkifejezés és a másik meghallgatásának társas élményéhez juttassa a diákokat. Átélnhetnek, megismerhetnek, sőt saját élményeiken, reflexióikon átszűrve meg is érthetnek olyan élethelyzeteket, érzelmeket, döntési szituációkat, erkölcsi dilemmákat, megoldási mintákat, magatartásformákat, értékeket, eszméket és gondolatokat, amelyek a saját életükben is érvényesíthetők. Együttérzővé válhatnak más magatartások, életformák, szociális helyzetek, gondolatmenetek, világlátások, meggyőződések iránt. Megszerezhetik azt a műveltségi anyagot, amely a magyar és az európai kultúra hivatkozási alapja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy révén közvetített tudás konstruálásában, a fogalmi műveltség felépítésében folyamatos tevékenység a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (Ahogyan a kerettanterv részletes tartalmi kidolgozása is jelzi, a magyar nyelv és irodalom műveltségterület, tantárgy is – a témakörökhöz, témákhoz rendelt fogalmak közlésével – felépítette a maga sajátos fogalomrendszerét.) A fogalomrendszer lehetővé teszi, illetve alapul szolgál a nyelvi, irodalmi jelenségek, tények, mintázatba rendezéséhez. A fogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület tartalmi hozzájárulnak a tanulók lelki-érzelmi nevelődéshez. Ez pedig, különösen a pszichoszomatikus problémákra érzékeny serdülőkorban, támogatja a testi-lelki egészség megőrzését, fenntartását. Az irodalmi olvasmányok, élmények belső tartalékok is, fejlesztik az önismeretet, a valóságismeretet, összességükben az élet értékét sugallják. A tantárgyunk tehát nem a kevésbé a konkrét egészségfejlesztési ismeretekkel, inkább az egészségmegőrzéshez szükséges attitűdök kialakításával járulhat hozzá a mindenkori ifjú nemzedékek jóllétéhez. Az emberi kapcsolatok mikrotörténeteinek, a kapcsolatok szociális tartalmainak érzékelése, felfogása, értékelése fejleszti a szociális érzékenységet, az irodalmi művek révén megismert különféle alakok, magatartásformák pedig támogatják az erkölcsi ítélőképességet. Az értékkeresés az értékválság folyamatának megfigyelése, értelmezése módját az empátia, az önismeret és az erkölcsi tudatosság elmélyítéséhez. A nyelvi, irodalmi tanulmányaik révén a tanulók képessé válnak annak bemutatására, másokkal való megosztására, hogyan hordozzák és fejezik ki a magyar és a világirodalom alkotói különböző korok és emberek tapasztalatit, élményeit, gondolatait, erkölcsi megfontolásait. Mindezzel hatékonyan támogatja nyelvi és kulturális identitásuk alakulását, megerősödését. Az irodalmi alkotásokban fölmutatott változatos emberi életsorsok növelik a valóságismeretet, több szempontból elemezhető modelleket mutatnak, hozzásegítve a diákokat sokféle emberi életút, életpálya megismeréséhez, ezáltal is támogatva a saját életükkel, további tanulmányaikkal, pályaválasztásukkal kapcsolatos felelős döntéseiket.

A magyar nyelv és irodalomtanítás sajátos célja természetesen az is, hogy a tanulók éljenek meg, szerezzenek tapasztalatot különböző tevékenységekben, az egyéni feladatvállalásban, anyaggyűjtésben és előadásban, a kooperatív tanulás helyzetében (pármunkában, csoportmunkában), dramatikus játékokban, különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazásában. Mindez jelentősen fejleszti tanulási képességeiket, ezáltal támogatja középiskolai tanulmányaik sikerességét is. Szövegértési és szövegalkotási tudásuk alkalmazása minden tantárgyban érvényes és alkalmazható. A fenntarthatóságra és környezettudatosságra nevelés természetes terepe a szövegértő olvasás fejlesztéséhez felkínált, ebben alkalmazott szöveganyag,

elsősorban az ismeretterjesztő és a dokumentum típusú szövegek feldolgozása révén. Érdemes tehát e szövegtípusok közül a környezeti hatásokkal, az ökológiával, a környezet és a társadalom viszonyával foglalkozókat előnyben részesíteni. Az érvelés, a vita tanításában-tanulásában is van motiváló ereje, ha ilyen össztársadalmi érdekeltsgű, ugyanakkor az egyén mindennapjaiban is releváns témákat érintünk. Az irodalmi olvasmányok ember és természet sokféle viszonyát mutatják fel, ezek megbeszélése, tanulmányozása hozzásegíthet a természeti és a teremtett környezethez való tudatos viszony kialakításához. A kritikus fogyasztói magatartásra való nevelés természetes területe a szövegértés. Több nyelvi témakör kínál módot például a reklámyelv, a reklámhatás kritikus nyelvi elemzésére, az információk helyes értékelésére, a manipuláció felismerésére. Mindebben számíthatunk a tanulók önálló anyaggyűjtésére, kiselőadásaira, prezentációira. A magyar nyelv és irodalom tantárgy alkalmas arra, hogy a kulturális fogyasztás területén is igényt teremtsen.

A tantárgy azzal is számol, hogy az elektronikus információhordozók, a világháló térhódításának és napi használatának közegében működik. E kihívás ugyanis jelentős erővel alakítja az anyanyelvi kultúrát és hat az irodalomolvasás szellemi jelentőségére. A digitális kultúrát és a hatékony önálló tanulást egyaránt fejlesztik az önálló adatgyűjtés módszerei, a könyvtári szolgáltatások, katalógusok, bibliográfiák használata mellett az internet kínálta lehetőségek alkalmazása. A tantárgy kínálta lehetőség és feladat is egyúttal a megfelelő információk kiválasztása, rendszerezése, egyszerűbb bibliográfia, forrásjegyzék összeállítása, az információfeldolgozás, az idézés technikai szabályainak, etikai normáinak ismerete és alkalmazása.

A tanterv a vizsgakövetelmények témaköreit is figyelembe véve tartalmazza a tananyagot (Életművek, Portrék, Látásmódok, Világirodalom, Kortárs irodalom, Színház és dráma, Irodalom és kultúra) – a tanárnak szabad kezét biztosítva az egyes anyagrészek sorrendjének megállapításához.

Óraterv a kerettantervekhez								
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv	2	2	2	2	2	1	1	1
Magyar irodalom	2	2	2	2	2	3	4	4

5–8. évfolyam

Az 5–8. évfolyamban a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása; a szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás; az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.

A tantárgy jellegéből adódóan fontos feladat a nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakoroltatása, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés területén kiemelt feladat a diákok meglévő gyakorlati nyelvi tudására építve – a nyelvet használó nézőpontjából kiindulva – a nyelvnek mint működő, változó rendszernek a megtapasztalása, megfigyeltetése. E tapasztalatokra építve néhány alapvető rendszerszerűség bemutatása, összefüggésének felismerése, megnevezése.

A 8 évfolyamos gimnáziumok 5–8. évfolyama számára összeállított irodalmi kerettanterv azzal a kettős célkitűzéssel készült, hogy a klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet.

Minden tematikus egységben megnevezi a kulcsfogalmakat, ugyanakkor az évfolyampárok végén egy-egy önálló fogalomhasználati egységet is tartalmaz, amelynek fogalmi egyéni megoldásokkal, szabadon vezethetők be az évfolyampárok bármelyik szakaszán, ezáltal az itt meghatározott fogalmak tanítását nem egy-egy meghatározott irodalmi mű esetében kell feltétlenül megtanítani, hanem a két évfolyamos szakasz több tematikai egységénél is szóba kerülhetnek.

Tananyagegységeinek megvan a maguk lineáris logikája, s bár ennek a linearitásnak a követése egyáltalán nem kötelező, nem jelent előírt sorrendet, egymásra következésük mégiscsak ésszerű megfontolásokat takar. Ebben a lehetséges és átvehető, de nem előírt sorrendiségben a mesékkel indul a felső tagozatos irodalom: a mesékkel, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek egyben középpontba állítják az irodalom örök kulcselemét, a fantáziát, hiszen ez nemcsak a mesékben van jelen, hanem bizonyos értelemben minden műalkotásban, sőt minden emberi alkotásban is. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór, és ennek kapcsán a népdalok. A tantervi folytatás azután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalommal való ismerkedésből. Egyre táguló körökben vethetnek a diákok irodalmi pillantást életük mind szélesebb horizontjaira: előbb a családra, később a szülőföldre, majd az iskola, a gyerektársadalom örök világára. A térben táguló körbepillantás azután időben is tágul: az irodalmon keresztül visszatekinthet a tanuló történelmi hagyományainkra és múltunkra. A magyar irodalmi kánon néhány alapművének megismerésével a tanuló a közös kulturális örökség részesévé válhat, növekedhet benne a nemzethez tartozás tudata és a hazaszeretet.

A múlt és a jelen, a tanuló kisvilága és a nagyvilág irodalmi témái mellett szüntelenül jelen vannak a tantervben a kortárs világ, a jelenkori élet, a mindannyiunkat körülvevő társadalom emberi problémáit feltáró művek is. Ezek révén a tanterv hangsúlyozott üzenetként fogalmazza meg, aminek mind nyilvánvalóbbá kell válnia a tanulók számára: az irodalom nem statikus és a múltból itt maradt létező, hanem élő és organikus valóság.

A nyolcosztályos gimnáziumoknak szóló felső tagozatos irodalmi kerettanterv bővítése azonban nem jelent gyökeresen új tartalmi egységeket, hanem inkább olyanokat, amelyek az amúgy is megismerendő művek és irodalmi összefüggések magasabb absztrakciós szintű rendszerezéséhez adnak anyagot. Három fő iránya van ennek a sajátos bővítésnek. Egyfelől műfaji összevetésekre ad alkalmat, vagyis azoknak a műveknek a hasonló műfajúakkal való kiegészítésére és műfaji összehasonlítására, amelyek amúgy is szerepelnek a tananyagban. Másfelől tematikus-motivikus áttekintésre ad lehetőséget, megint csak elsősorban a megismert művekre támaszkodva, és csak másodsorban továbbiakra. Harmadrészt a nyolcadik évfolyam vége felé lehetőséget nyújt a 9–12. évfolyam más jellegű közelítésmódjainak a megismerésére, és az azokra való előzetes rákészülésre. Ezek a bővítések önálló tematikai egységek formájában szerepelnek a tantervben, miközben a további tematikai egységek megfelelnek az általános iskolai tantervben szereplőknek.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fontos célja még, hogy a tanulók olyan önálló gondolkodású fiatalokká váljanak, akik erkölcsi kérdésekben képesek önálló ítéletalkotásra. A családi élettel kapcsolatban a harmonikus együttélést, az egymás iránt felelősséggel tartozó magatartást tekintik követendőnek. Fontos szerepet kap a magyar nyelv és irodalom kerettantervben a környezet- és médiatudatos magatartás kialakítása, a manipuláció hatásmechanizmusainak megismerése, a manipulációval szembeni védekezés. A testi-lelki

egészség, a jó önismeret az egész életre meghatározó jelentőségű, ezért ezeken a területeken is fontos szerepe van a magyar nyelv és irodalom tantárgynak.

A *magyar nyelv és irodalom* tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a szociális és állampolgári, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség elnevezésű kulcskompetenciák fejlesztéséhez is. A hatékony, önálló tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyarórákon.

A tantárgy célja, hogy megalapozza a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, kialakítsa az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét. Ezt segítő kiemelt befogadó tárgya a könyvtárhasználat tanításának, így lehetőség van ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett dokumentum- és könyvtárhasználati tapasztalatok rendszerezésére és tudatos információszerzés szolgálatába állítására.

5–6. évfolyam

A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása; a tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével; a nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése.

Az 5–6. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szövegeket is rövid idő alatt meg tudnak ismerni. A kerettanterv irodalomtanítási részének ez a szakasza úgy tekint erre a fejlesztési periódusra, mint amely már lehetőséget ad az irodalom jelenségének mélyebb megértésére. Nemcsak a kultúra hordozójának tekinti az irodalmat, és nemcsak a kommunikáció egyik változatának, hanem olyan tevékenységnek, amelyben egy-egy alkotón keresztül voltaképpen az emberiség a megszólaló, s a műalkotásban nem tesz mást ez a cselekvő alany, mint önmaga számára fogalmazza meg legfőbb dilemmáit és az azokra adható lehetséges válaszokat. Ennek megfelelően a *János vitéz* és a *Toldi*, a mesék és a mondák, az első közösen megismert terjedelmesebb regények kapcsán ez a kerettantervi rész a nagy emberi kérdéscsoportokkal való ismerkedés helyének is tekinti az irodalomórát. Ennek előfeltétele a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló életkorából fakadó absztrakciós szintjét, és korlátozza önmagát és kérdéscsoportjait ennek megfelelően. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek. Ennek megfelelően 5–6. évfolyamon számos képességszintet el kell érni. Beszédkészség szempontjából az 5–6. évfolyamon a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyarul és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Olvasás szempontjából legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Tanulási képesség szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; a címadás. Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdéscsoportjainak némely aspektusát, továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

A nyolcosztályos gimnáziumoknak szóló kerettanterv 5–6. évfolyamos szakaszán összesen 6 olyan tematikai egység szerepel, amely az általános iskolák tantervéhez képest többlet. Két esetben a két kanonizált regény kapcsán buzdít a tanulókhöz közelebb álló, szabadon választható regények hangsúlyosabb beemelésére, és a megismert művek magasabb absztrakciós szinten történő összehasonlítására. Két esetben a tematikus-motivikus feldolgozásra jelöl ki többletidőt a *János vitéz* és a *Toldi* kapcsán. További két esetben az irodalmi közlésmódok összehasonlítására ad alkalmat.

Magyar nyelv – 5. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel). A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlejtés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő	

	<p>szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése.</p> <p>A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése.</p> <p>A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.</p> <p>A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása.</p> <p>Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között.</p> <p>Tanult szövegek szövegű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p> <p>A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok	

	<p>értelmezése.</p> <p>Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése.</p> <p>A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése.</p> <p>A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.</p> <p>A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Különbféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése, monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>	<p><i>Matematika:</i> <i>Természetismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegeinek értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés ; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, szöveggép, betűrend, tartalomjegyzék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>nyelvi</i> kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése.</p> <p>Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése.</p> <p>Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és</p>	

tartalmi jellemzőinek megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókinccs használata.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél.</p> <p>Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.</p> <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősookról.</p> <p><i>Természetismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, e-mail, emotikon. Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani és szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A tulajdonnév értelemtükrözőtető helyesírási alapjainak megismerése. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai. Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése. A magyar nyelv szinonima-gazdagságának, a szójelentések rétegzettségének, sokszínű kifejezőképességének fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni. Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbségek fölfedeztetése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag. Az ige és főnév szemantikája. Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben játékos gyakorlatokkal. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szókincse, néhány állandósult szókapcsolata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szótő, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A nyelv szerkezete</p>		<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása. (pl. hangrend és illeszkedés, agglutináló nyelvtípus.) A kiejtés és az írás összefüggése szabályszerűségeinek megismertetése. Elemző képesség fejlesztése: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>			<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése. A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik: – magánhangzók, mássalhangzók; – magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; – mássalhangzók: zöngés, zöngétlen. Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok</p>			<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete. <i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p>

kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés. A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Magánhangzó, mássalhangzó; hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.

Irodalom - 5. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Népköltészet, mesék	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Néhány klasszikus népmese és műmese történetének és alakjainak ismerete, néhány népdal szövegének és dallamának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mesék történetének, jellemző motívumainak, nyelvi fordulatainak, típusainak azonosításának, értelmezésének fejlesztése. A magyar népmese-kincs felfedeztetése – az életkornak megfelelő befogadóképesség korlátjainak figyelembevételével. A mese mint élményfeldolgozó kulturális eljárás eszközén keresztül a „megküzdés”, a konfliktusok kezelése, a társas kapcsolatokra való nyitottság és más erkölcsi értékek, valamint a hozzájuk kapcsolódó magatartásminták felfedeztetése. A népdalszövegek néhány jellegzetes, visszatérő motívuma felismerésének segítése. A magyar népdal-kincs felfedeztetése által a nemzeti identitás erősítése. A népdal közösségi szerepének tudatosítása. A lírai művekben kifejeződő élmény befogadásának előkészítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3-4 magyar népmese, művek a népköltészetből, néhány műmese a világirodalomból és a magyar irodalomból, beleértve a kortárs mesét is. Különböző mesetípusok, pl. állatmesék, tündérmesék, varázsmesék, tréfás mesék. (Például: <i>Tündérszép Ilona és Árgyelus</i> , <i>A kis fánkocska</i> , <i>A legerősebb állat</i> .) Tipikus férfi- és nőalakok és jellemző tulajdonságai a népmesékben. Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről. Hírese mesegyűjtők, magyar és külföldi meséírók. A mesék műfaji sajátosságai. Magyar mesehősök.	A mesék csoportosítása, tipizálása, a mesetípusokhoz példaszövegek rendelése. Különbségtétel a népmese és a műmese között. Különbségtétel mese és valóság között. A családi viszonyok (pl. legkisebb fiú) kapcsán bekapcsolódás a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekbe. Annak megfigyelése – a szakkifejezés definiálása nélkül –, hogy a mesei erőpróbák általában fokozásos szerkezetet mutatnak.	<i>Ének-zene:</i> énekelt népdalok. <i>Vizuális kultúra;</i> <i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népdal, népmese, folklór.
--------------------------------	---------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és élménykifejezés		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Népmese, műmese, népköltészet, műköltészet.		
A tematikai egység nevelési–fejlesztési céljai	A népköltészet és a műköltészet epikus és lírai megnyilatkozásainak megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlításának tevékeny alkalmazása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Mesés epikai művek és lírai alkotások eltérő beszédmódja, pl. népmesékben és ezekben a mesékben: Csukás István: <i>A téli tücsök meséi</i> , Tandori Dezső: <i>Medvetalp és barátai</i> , Fésűs Éva: <i>A palacsintás király</i> , Lázár Ervin: <i>Molnár fia zsák búzája</i> ; másfelől pl. népdalok, lírai alkotások olvasása : Nagy László: <i>Adjon az Isten</i> , József Attila: <i>A bánat</i> , Kosztolányi Dezső: <i>Öcsém</i> , Ingrid Sjöstrand: <i>Ha volna apukám</i>	2–3 alkotás megismerése az összevetendő lírai és epikai műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : életmód a középkorban, életmód a 20–21. században.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A versbeli beszélő, a történet elbeszélője.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Petőfi Sándor: János vitéz		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor néhány alkotása.		
A tematikai egység nevelési–fejlesztési céljai	Az erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. Jancsi hanyagsága, az apa megbocsájtásra való képtelensége, a zsványok pénzének ügye, hűség a francia király ajánlatánál.) A <i>János vitéz</i> olvasása, részletes feldolgozása folyamatában az epikai jellemzők felismertetése, a mű elemzése és minősítése adott szempontokból (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). A mű szereplői érzelmeinek megnevezése, kapcsolatuk értelmezésének (egymásra hatásuk, együttműködésének, ellentéteik stb.) fejlesztése. Együttműködés a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárásában. Szóbeli és írásbeli fogalmazási képesség fejlesztése különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén; élmények, vélemények megosztása, memoriterek előadása során.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Mese és valóság a <i>János vitéz</i>	Tanári segítséggel rövid, egyszerű	<i>Informatika</i> : adatok,	

<p>történetében. A szerkezet és a megjelenítés eszközei Petőfi elbeszélő költeményében (a fejezetek rendje, csoportosíthatósága, a hős, a kaland, az erkölcsi választások). A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese.</p> <p>Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés).</p> <p>A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány poétikai eszköz megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés).</p> <p>Az ütemhangsúlyos verselés.</p>	<p>tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzések készítése a János vitézről. Szerelem, hűség, önfeláldozás felismerése János vitéz és Iluska kapcsolatán keresztül.</p> <p>Az osztállyal kooperálva a jellemelemzése, és ennek kapcsán a saját önismeret fejlesztése.</p> <p>A szakkifejezések mind tudatosabb használata írásbeli szövegalkotásban, feleletekben (hős, mese, valóság, erkölcsi döntés), értelmezésekben az esztétikai szempont is egyre adekvátabb érvényesítése.</p> <p>A <i>János vitéz</i> egy részletének szöveghű felidézése.</p> <p>Illusztrációk, hanganyagok keresése a <i>János vitéz</i>hez az interneten.</p>	<p>illusztrációk, hanganyagok keresése az interneten.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> irodalmi és képzőművészeti műfajok közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése. Irodalmi szövegek vizuális nyelvre fordításának lehetőségei.</p>
---	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélő költemény, fantasztikum, mesebeli lény.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus–motivikus összevetési gyakorlatok		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismertetése, hogy az irodalom a mindennapi élettel és a személyes tapasztalatokkal párhuzamos problémafolyamokra utal, azokat ábrázolja és elemzi a maga eszközeivel.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a <i>János vitéz</i> jelenetei kapcsán, pl. meggyőzés (a patakparton), fenyegetés (a gazda), gyász (Iluska elvesztése), alkoholizmus (zsványok), karrier (Jancsi huszárnak áll).	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	<i>Erkölcstan</i> : néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élethelyzet, dilemma.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Családdal, tájjal, természettel, szülőfölddel kapcsolatos tanult irodalmi művek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját és más kultúrák megértésének fejlesztése. A hagyomány fogalmának megértése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mitológiai és bibliai történetek. Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i> és még egy vers, Arany János: <i>Családi kör</i> című verse. Ezen túl több más, a témához kapcsolódó – különböző korokból származó – mű, beleértve a régióhoz, a lakóhelyhez kötődő irodalmi emlékeket is.	A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek előfordulásainak ismételt összevetése, ezen keresztül fokról fokra előrelépés a saját és más kultúrák megértésében. Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : ősi hiedelmek és mítoszok. <i>Vizuális kultúra</i> : A nemzeti művészet nagy korszaka - a romantika és a historizmus.

	<p>alapján felkészülés.</p> <p>A beszélgetésekben vélemény megfogalmazása saját szavakkal a témába tartozó emberi hitek, kötések jelentőségéről. Törekvés a toleráns fogalmazásra és civilizált érvelésre vitapartnereivel szemben.</p> <p>A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás).</p> <p>Petőfi: <i>Az Alföld és Nemzeti dal</i> című műveinek szöveghű felidézése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i></p> <p>Rendszer és környezete.</p> <p>Magyarország és a Kárpát-medence tájai, tájegységei.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mítosz, életkép, idill, tájleírás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívuma az irodalmi művekben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ifjúsági regények az alsó tagozatról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Olvasmányélmények megosztása, az érzelmek kifejezése.</p> <p>Erkölcsei kérdések felismertetése, az erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek viszonya, hűség-árulás).</p> <p>Az elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása, felkészülés <i>A Pál utcai fiúk</i> sok szempontú megközelítésére. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség továbbfejlesztése feladatok megoldásával, pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás.</p> <p>Történetrészletek dramatikus megjelenítése, a különböző ifjúsági olvasmányokban az egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívumainak értelmezése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>, valamint más ifjúsági regények. (A választhatóság körébe beleértve a legfrissebb művek közül is mindazokat, amelyek nem feltétlenül rendelkeznek esztétikai értékkel, de az érdeklődést jobban kielégítő „eszközolvasmánynak” tekinthetők.)</p>	<p>A tananyagba beemelt olvasmányok részleteinek közös olvasása (is). Az értelmes és pontos, tiszta, tagolt, megfelelő ritmusú felolvasás gyakorlása.</p> <p><i>A Pál utcai fiúk</i> történetrészleteinek mozgással összekötött, dramatikus formában történő közös elmondása, eljátszása.</p> <p>A betegség-motívum tudatosítása Nemecek sorsa kapcsán.</p> <p>Olvasonaplóban, jegyzetekben tanári segítséggel hibák javítása, órai megbeszélések alapján saját</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Budapest historikus építésze és szobrászata Molnár Ferenc korában.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önbecsülés, közösséghez tartozás.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>könyvtárhasználat.</p>

	munka kiegészítése. Önálló tájékozódás írók műveiről, értékes és népszerű gyermekirodalmi művekről, könyvtárban való visszakeresésük.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közönség, fogadtatás, regény, ifjúsági regény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regényhősök összehasonlítása		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismert regények hőseinek jellemezése és jellemvonásaik, illetve személyiségük egészének – értékeléssel vagy értékelés nélkül – összevetése más művek karaktereivel.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Molnár-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítása (pl. ezekből a regényekből: Darvasi László: <i>Trapiti</i> , Eric Knight: <i>Lassie hazatér</i> , Janikovszky Éva: <i>A hét bőr</i> , Fekete István: <i>Bogáncs</i> , Annie M.G. Schmidt: <i>Macskák társasága</i>).	Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkozatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős szerkezetekben. A vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.	<i>Erkölcstan</i> : pozitív és negatív személyiségvonások.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, személyiség.		

Ismétlés, összefoglalás, számonkérés, értékelés – Órakeret: 5 óra

Magyar nyelv – 6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre.</p> <p>Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése.</p> <p>Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, kérés stb.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel).</p> <p>A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédhang, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással.</p> <p>Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókinccs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése.</p> <p>A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése.</p> <p>A nyelvjárási változatok (pl. hangképzés) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.</p> <p>A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása.</p> <p>Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókinccs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjáttékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között.</p> <p>Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p>	

A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmezése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése. A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése, monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása. Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>		<p><i>Matematika:</i> <i>Természetismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés ; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, szövegkép, betűrend, tartalomjegyzék.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>nyelvi</i> kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése. Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél.</p> <p>Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.</p> <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősökről.</p> <p><i>Természetismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok</p>

	<i>létrehozása, átalakítása, formázása.</i> .
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, e-mail, emotikon. Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani és szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A tulajdonnév értelemtükrözőtető helyesírási alapjainak megismerése. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása. A kiejtés és az írás összefüggése szabályszerűségeinek megismertetése. Elemző képesség fejlesztése: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése.</p> <p>Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban.</p> <p>Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának kifejezésében; az ige aspektualitása.</p> <p>A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete.</p> <p>A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.</p> <p>A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani, szótani szerkezetével.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alapszófaj (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév).	

Irodalom – 6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Monda, rege, ballada	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A teremtés, eredet motívuma, a régióhoz kötődő irodalmi emlékek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mondák, regék, balladák megismerése révén a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet fogalmainak megértése, fejlesztése. Annak belátása, hogy e műfajok alkalmasak arra, hogy a nemzetek megfogalmazzák önmaguk számára hagyományaik egy-egy részletét.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Két-három magyar történeti monda, köztük népmonda, egy népballada és műballadaként <i>A walesi bárdok</i> és még egy Aranyballada. Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i> , Arany János: <i>Rege a csodaszarvasról</i> .	<p>Fejlődő vitakultúrával részvétel különféle beszélgetésekben a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet és európaiság témájában.</p> <p>Gyakorlatok az érvelési kultúra sokágúvá fejlesztésére.</p> <p>A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése.</p> <p>Az érvek csoportosítása és szembeállítás.</p> <p>A témával adekvát területekről</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar nép eredete és vándorlása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a honfoglaláskori művészet.</p> <p><i>Természetismeret:</i> ember és természet kölcsönhatása.</p>

	indokok, magyarázatok, bizonyítékok keresése. Arany János egy balladájának és egy népballada részletének szöveghű felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monda, rege, ballada, hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlítási gyakorlatok: mese, monda		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valóságból kiinduló és a valósághoz csak lazábban kötődő kisepikai alkotások megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlítása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A mesék és mondák realitásának, fantasztikumának, cselekményalakításának, helyszíneinek, szereplőinek összevetése a hatás és az elbeszélés mód szempontjából (pl. ezen mondákon keresztül: Timaffy László: <i>A Duna meséje</i> , Lengyel Dénes: <i>Munkács vára</i> , Komjáthy István: <i>Miért haragszik a Balaton</i> ; illetve pl. ezen meséken keresztül: <i>Az őzfiú</i> , <i>A muzsikáló ezüstkecske</i> , <i>A deákból lett király</i>).	2–3 alkotás megismerése mindkét összevetendő műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : a magyar történelem néhány mondanaköre.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valóság, fantasztikum, fikció.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Arany János: <i>Toldi</i>		Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő költemény.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. bűn-bűnhődés-elégtétel, megküzdés a nehézségekkel, hősiesség, bátorság, becsület). A szövegközelí olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókinés és az esztétikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Emberi kapcsolatok, konfliktusok, lélekábrázolás a <i>Toldi</i> -ban.	A már tanult fogalmak alkalmazása, és jelentésük értelmezése	<i>Informatika</i> : adatok keresése Arany	

<p>Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás).</p> <p>A történetmondás eszközei - szerkezeti, előadásmódbeli, nyelvi sajátosságok.</p>	<p>(ütemhangsúlyos verselés, bonyodalom stb.). A Toldi-család viszonyairól beszélgetve saját dilemmák megfogalmazása a családi étellel kapcsolatban. A beszélő és az elbeszélő szerepének elkülönítése. A cselekmény kisebb-nagyobb részeiről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése, megfigyelése, jellemzése. A <i>Toldi</i> meghatározott részletének szöveghű felidézése.</p>	<p>Jánosról.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a középkori művészet jelentősebb emlékei Magyarországon.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Mottó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Arany János: <i>Toldi</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése a mindennapi tapasztalattal.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a <i>Toldi</i> jelenetei kapcsán, pl. társadalmi különbségek (hé, paraszt...), kiszakadás a családból (Miklós eltávozik), hit és hitetlenség (23–24. ének), képmutatás (György a király előtt) stb.	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	<i>Erkölcstan:</i> kortársi csoportok, néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Határhelyzet, döntési helyzet.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hősök a történetmondás műfajában		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Mesék, elbeszélések, mondák olvasása, feldolgozása.		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A regények világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok felismerése. Jellemek és sorsok azonosítása. Az önismeret fejlesztése a főbb karakterek jellemzése révén.</p> <p>A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján olyan erkölcsi értékek, mint a kötelességtudat, a munka, az áldozathozatal, a kitartás, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség megbecsülése, a megküzdés képességének fejlesztése,</p> <p>Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése az <i>Egri csillagok</i>ban fölvetett kérdések megvitatásával (pl. hősiesség, bátorság, becsület, kitartás, hűség, leleményesség).</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Elbeszélő költeményként Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi</i>, regényként Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> továbbá kortárs vagy klasszikus ifjúsági regények, vagy azok részletei.</p> <p>Helyzetek, kalandok, konfliktusok, a regény világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok. Jellemek és sorsok.</p>	<p>A hosszabb művek terjedelmesebb cselekménye lényegének kiemelése és rendszerezése is vázlatkészítéssel, az adatok csoportosításával.</p> <p>Az olvasott történet részleteinek megjelenítése drámajáték-helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánnézéssel.</p> <p>A cselekmény utólagos felidézése is a tanult szakkifejezések használatával (konfliktus, bonyodalom, tetőpont stb.), a szereplők jellemzése, kapcsolatrendszerük feltárása.</p> <p>Az <i>Egri csillagok</i> egy részletének szöveghű felidézése.</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: irodalmi művek megjelenése a filmművészetben, a <i>Lúdas Matyi</i> rajzfilmen.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Történelmi regény, jellemzés, leírás, párbeszéd, monológ, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Regényhősök összehasonlítása</p>		<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Regények hőseinek jellemzése, jellemvonásaik, illetve személyiségük – értékeléssel vagy értékelés nélkül - összevetése más művek karaktereivel.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A Gárdonyi-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítása (pl. ezekből a regényekből: Harper Lee: <i>Ne bántsátok a feketerigót!</i>, Christine Nöstlinger: <i>A cseregyerek</i>, Nógrádi Gábor: <i>Gyerekrablás a Palánk</i></p>	<p>Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése.</p> <p>A rá vonatkozatható információk összegyűjtése.</p> <p>Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és</p>	<p><i>Erkölcstan</i>: személyiségvonások, lelkiismeret, szándék, konfliktus, döntés.</p>	

<i>utcában, Gion Nándor: Postarablók).</i>	<p>más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős szerkezetekben. Vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jellem, jellemvonás, jellemzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Képek és formák a költészetben		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Különféle műfajú lírai művek korábbi olvasmányokból.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai formanyelv sokféleségének megismerése, képiség, zeneiség, szerkezet eszközeinek felismerése. Lírai alkotások elemzése, érzelmek árnyalt kifejezése, az empátia fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Lírai alkotások elemzése különböző korokból, beleértve a régi magyar irodalmat, nevezetesen Csokonai: <i>A Reményhez</i> , Janus Pannonius: <i>Pannónia dicsérete</i> , továbbá néhány lírai mű a más korokból (például: Balassi Bálint), valamint a 20–21. század magyar költészetéből is (a kortársak közül például Lackfi János, Varró Dániel).	A lírai formanyelv sokféleségének bemutatása példákon keresztül, írásbeli és szóbeli ismertetésekben pedig egyre gyakorlottabb rámutatás a képiség, a zeneiség, a szerkezet változataira, eltéréseire és hasonlóságaira. Az irodalmi művekben megjelenített érzelmek, motívumok visszaadása mind többször saját szavakkal, mégis szakszerűen használva a kulcsfogalmakat. A művek megismerése, megértése során különböző olvasási stratégiák alkalmazása. Csokonai Vitéz Mihály <i>A Reményhez</i> és Janus Pannonius <i>Pannónia dicsérete</i> című verseinek szöveghű felidézése.	<i>Ének-zene</i> : énekelt versek. <i>Vizuális kultúra</i> : az építészeti, a képzőművészeti, a tárgyi kultúra példái a késő középkori, kora újkori Magyarországon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kompozíció, refrén, rímtípus, költői öntudat, tartalom, forma.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 5–6. évfolyamon megismert művek feldolgozása kapcsán: a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások tipikus jegyei.	<p>A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is.</p> <p>A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben.</p> <p>A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus népszokások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> népművészet tárgyi emlékei.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műnem, líra, epika, dráma, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.	

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül. Fontos feladat a nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.

Mire eljutottak a tanulók a 7–8. évfolyamig, addigra már megismerkedtek a *János vitézzel* és a *Toldival*, a mesékkel és a mondákkal, az első közösen megismert terjedelmesebb regényekkel. Az olvasás és írás, a szövegértés és szövegalkotás ekkorra már több kell, hogy legyen számukra merő technikai gyakorlatnál vagy egyszerű kódoló – dekódoló eljárásnál. Érteniük kell, hogy az irodalom olyan üzenet, amelyet elődeink és a rendkívüli képességekkel megáldott művészek örökítettek ránk, s amely üzenetnek a megfejtése és életünkbe építése a mi dolgunk. Ekkorra már szerencsés, ha a tanulók jól értik: a pragmatikus tudáselemek túl az embernek szüksége van egy transzpragmatikus, ünnepnapi tudásra is, amiben elsősorban a művészetek adhatnak eligazítást. Ahhoz, hogy az irodalommal ebben a másfajta jelentésében is képesek legyenek szembesülni, ehhez több előfeltételnek is teljesülnie kell. Előfeltétele ennek a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló sajátos serdülőkori viszonyát a tanulmányokhoz, a mély lelki kérdéseket érintő kommunikációhoz és a tekintélyhez, és csakis ezt a kritikus és sebezhető kamaszt jól ismerve fogalmazza meg célkitűzéseit. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek. Ennek megfelelően 7–8. évfolyamon számos képességszintet el kell érni. Beszédkészség szempontjából a 7–8. évfolyamon a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és a beszédterrással empatikusan együtt tud működni. Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni. Tanulási képesség szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira. Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is

képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Irodalomismeret szempontjából már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyzettel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal. Erkölcsei ítélőképesség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalakítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit.

Magyar nyelv – 7. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Különféle iskolai közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókinccs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításával a nyelvi, nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészség) felismertetése, az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése. A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás.</p> <p>A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása.</p> <p>Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezőmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben.</p> <p>A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókinccs használata.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kifejező szövegmondás dramatikus játékban.</p> <p><i>Ének-zene:</i> beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd. Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet. Sajtoműfaj (hír, tudósítás, interjú).
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása.</p> <p>A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>A különféle szövegfeldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás).</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái.</p> <p>Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai.</p> <p><i>Informatika:</i> keresési ismeretek alkalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>írástechnikai</i> kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása. A nyilvános felületeken történő önbemutató etikai kérdéseinek, következményeinek elemző megismerése, megvitatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál).		<i>Informatika:</i> a szövegszerkesztő programok lehetőségei. <i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelemtükröző szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése. A nyelvtani ismeretek alapján megismert összetett szavak helyesírása, az	

értelemtükröztető rendszer megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A helyesírás értelemtükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban.</p> <p>Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai.</p> <p>A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja.</p> <p>Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.</p>	<p><i>Informatika:</i> a helyesírási ellenőrző programok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel). Egyenes, szabad függő, függő idézet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószó-i igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban.</p> <p>A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.</p> <p>A viszonyszók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése.</p> <p>A szóalkotási módok megismertetése.</p> <p>A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták, szövegszervező ereje.</p> <p>Mondatátalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban.</p> <p>Szószerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés.</p> <p>A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyozók és mondatszók.</p> <p>A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk.</p> <p>A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek tanulmányozása.</p> <p>Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szóalkotása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat.</p> <p>Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat; alárendelő és mellérendelő mondat.</p> <p>Mondatrész, alany, állítmány, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot).</p> <p>Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet.</p> <p>Viszonyozó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igekötő.</p> <p>Mondatszó, indulatszó, módosítószó.</p>	

Irodalom – 7. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Klasszikus és kortárs lírai alkotások	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Műnemek: líra, dráma, epika.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmat ad erkölcsi kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére. A tematikai egység feldolgozása során fejlődik a formaérzék, a szókincs mellett az érzelmek kifejezésének képessége, valamint a mások helyzetébe történő beleélés, az empátia.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különböző témájú lírai alkotások a klasszikus és kortárs lírából, a magyar és a világirodalomból, ezen belül konkrétan Arany János: <i>Szondi két apródja</i> és még egy műve. (Választható például József	A lírai formanyelv (szerkezeti változatok, szókincs, a képiség eszközei) elemeinek megismerése, a művek elemzése során a fogalmak használata. Írásbeli és szóbeli közlésekben	<i>Informatika:</i> elektronikus felületeken szerzők, alkotások keresése. <i>Dráma és tánc:</i> kifejező

<p>Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Tóth Krisztina, Borbély Szilárd, Szöcs Géza, Határ Győző, Szilágyi Domokos).</p>	<p>utalás arra, hogy a lírai művekbe is vegyülhet időnként epikus jelleg, szerepjáték, helyzetdal esetén vegyülhet bele imitált jelleg, drámai monológ esetén pedig drámaiság.</p> <p>Egy József Attila-mű és egy Radnóti-mű szöveghű felidézése.</p>	<p>szövegmondás, szerepjáték.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Lírai kifejezőmód, történelmi motívum, keretes szerkezet, konfliktus.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai műfajok		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Korábban tanult lírai és átmeneti műfajok: dal, ballada.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lírai műfajok egyszerű meghatározása, a meghatározás elemeinek szövegpéldákkal történő illusztrálása, a könnyebben besorolható olvasott művek műfaji azonosítása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Különböző korok lírai alkotásainak felidézése. Műfajok megnevezése: dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica. Jellemzőik összefoglalása.	Rendszerszemlélet alkalmazása: a dal egyszerű, egynemű érzéseket kifejező, énekelhető vers, az elégia értékhiányos állapotot és szomorú belenyugvást tükröző költemény, az óda emelkedett hangvételű, ünnepélyes, gondolati elemet is tartalmazó vers; továbbá, hogy a himnusz ezen belül istenséget szólít meg általában kérés, indoklás formájában, az epigramma rövid, csattanós költemény, a helyzetdal a szerepjáték egy neme, a költői levél létező és megnevezett személyhez szól, az ars poetica költői hitvallás.	<i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, zenei műfajok, tipikus zenei elemek; megzenésített versek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlítási gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Lírai műfajok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai líra kifejezésformáinak megismerése, az eltérések felismertetése, az érzelmek hiteles kifejezésének, a megszólalásmód képességének fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Korábban megismert klasszikus lírai művek összevetése kortárs alkotásokkal (pl. Tandori Dezső: <i>A versreszelő</i> , Szakács Eszter: „ <i>Boldog, szomorú dal</i> ”, Ágai Ágnes: <i>A titkokat...</i> , Kukorelly Endre: <i>A szerelem romjai</i> , Csukás István: <i>A sínen ül egy fehér nyúl</i> , Petri György: <i>Nagymama</i>).	A szókincs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek észrevétele. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.	<i>Ének-zene:</i> kortárs zene; ritmusérzék, dallami készségek, többszólamú és harmonikus hallás, formaérzék.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modalitás, hangnem.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kispika műfaji változatai: novella, elbeszélés		Órakeret 10óra
Előzetes tudás	Nézőpont, cselekmény.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az irodalmi élmény megosztásának fejlesztése. Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), az erkölcsi választások értelmezésének fejlesztése. A novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, annak átlátása, hogy miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Anekdotikus történetek, kispikai alkotások a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból, különös tekintettel Mikszáth Kálmán novelláira, elbeszéléseire. Néhány novella és elbeszélés feldolgozása, értelmezése.</p>	<p>Mind pontosabb ismeretek szerzése arról, hogyan illeszkedik az epika és a kispróza tágabb körébe az elbeszélés és a novella. Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban. Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán az önismeret fejlesztése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális „történetmondás” (pl. festészet, film). <i>Dráma és tánc:</i> történetmondás, cselekmény előadása, narratív formák dramatizálása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anekdota, mesélő, elbeszélő, novella, elbeszélés.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs novellák		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kispikai műfajok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai kispika kifejezésformái eltéréseinek megfigyeltetése. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése.		

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Korábban megismert klasszikus kisépikai művek összevetése kortárs alkotásokkal, pl. Háy János: <i>A kéz</i> , Békés Pál: <i>Ottília</i> , Az <i>ólomkatona</i> , Lázár Ervin: <i>A csomag</i> , <i>A tolvaj</i> .	A szókincs, stílus, mondszerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.	<i>Vizuális kultúra:</i> példák változó kifejezőmódokra.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Töredékesség, torzó.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A regény változatai	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Konfliktus, kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmasat ad erkölcsi kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére. Az olvasott regények műfaji, szerkezeti, elbeszélésmódbeli, tematikus jegyeinek elkülönítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben. Jókai Mór: <i>A kőszívű ember fiai</i> , Mikszáth Kálmán: <i>Szent Péter esernyője</i> . <i>A kőszívű ember fiaiban</i> szereplő apa- és anyafigura, testvérek kapcsolata, konfliktusa.	Az olvasott művek műfaji jegyeinek, felépítésének, elbeszélésmódjának megfigyelése, a szereplők azonosítása, jellemzése, kapcsolatrendszerük elemzése; a konfliktusok mibenlétének feltárása. Beszélgetések, szerepjátékok a történetek határhelyzeteiről és döntési kényszereikről. Szóbeli, írásos beszámolók, elemzések az olvasott művekről, a cselekményt alkotó elemekről, helyszínekről és időkezelésről, a szereplők viszonyairól, érzelmeikről, konfliktusaikról.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> 1848–49 története. <i>Vizuális kultúra:</i> történeti festészet a 19. században. A regények filmes adaptációi.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Regény, regénytér, regényidő, regényszerkezet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jókai- és Mikszáth-regények.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A cselekményalakítás eszközeinek megismerése, különböző jellemtípusok értékelése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Egyfelől a Jókai- vagy a Mikszáth-mű, másfelől kortárs ifjúsági regények cselekményalakításának és jellemábrázolásának összevetése (pl. ezen műveken keresztül: Scott O'Dell: <i>Kék delfinek szigete</i> , Virginia C. Andrews: <i>Vadvirágok</i> , Nick Hornby: <i>Fociláz</i> , Jon Krakauer: <i>Út a vadonba</i> , Anthony Horowitz: <i>A kettes számú közellenség</i>).	A mikro-cselekvések jellegének megfigyelése. A mikrotörténekekből kialakuló ívek, szerkezeti egységek felépülésének elemzése. A jellemek egyszerű illetve összetett mivoltának, az érzelmek, érzések ábrázolásának értékelése.	<i>Vizuális kultúra</i> : a filmes elbeszélés, filmes adaptáció, filmműfajok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adaptáció, bestseller.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a reformkor irodalmából		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor több műve, Arany János több műve, Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti jelképpé vált alpművek megismerése (Kölcsey: <i>Himnusz</i> ; Vörösmarty: <i>Szózat</i> ; Petőfi: <i>Nemzeti dal stb.</i>). Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a reformkorban. Rendszerezett ismeretek megszerzése a reformkori irodalmi élet főbb szereplőiről, fórumairól, a korszak kiemelkedő jelentőségének megértése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Olvasmányok a reformkor irodalmából, különös tekintettel Kölcsey Ferenc: <i>Himnusz</i> , <i>Parainesis</i> (egy részlet), Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal</i> , <i>Szeptember végén</i> , és Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> című művére. Legalább 3 további alkotás, például <i>István öcsémhez</i> , <i>Reszket a bokor, mert... Egy gondolat bánt engemet</i> .	A <i>Himnusz</i> és a <i>Szózat</i> utalásainak értelmezése közös és önálló munkában egyaránt, rámutatás kompozíciós elemekre, szövegük rögzítése memoriterként. Ismertetés a tanult Petőfi-művek tematikai és műfaji különbségeiről, életrajzi és történelmi beágyazottságukról. Kölcsey <i>Husztjának</i> , <i>Himnusának</i> , Vörösmarty <i>Szózatának</i> szöveghű felidézése.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : tájékozódás időben és térben; a reformkor; történelmi idő, történelmi nézőpont.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Retorika, variáció, kontraszt, ellentétes párhuzam.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületén - a népszerű irodalom műfajai	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Divatos filmek, ifjúsági regények, saját olvasmányok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lektúr, a krimi hatáskeltő eszközeinek felismerése, a kritikai képesség kialakítása fejlesztése, a művészi érték és a giccs megkülönböztetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Változatos témájú irodalmi művek olvasása és feldolgozása a magyar és világirodalomból, különös tekintettel a népszerű, illetve lektúr irodalomra, és annak hatáskeltő eszközeire. (Például: J.K. Rowling, J.R.R. Tolkien, Stephanie Meyer.)	Az irodalomórakon elsajátított fogalmak alkalmazása a szórakoztatóipar alkotásaira is. A népszerű epikus műfajok, drámai vagy filmalkotások elemzésében egyre pontosabb rámutatás a hatáskeltés, a bennünk megjelenő tipikus helyzetek és jellemek szempontjaira, továbbá toposzok, sémák és sablonok együttesére és szerepére a szórakoztató irodalmi és filmalkotásokban. A művészi érték megkülönböztetése a giccsről. Olvasmányválasztás indoklása. Tájékozódás könyves- és könyvtári adatbázisokban, blogokon.	<i>Ének-zene:</i> zenei divatok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális környezet, tárgykultúra, populáris kultúra. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat, keresés elektronikus adatbázisokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népszerű irodalom: lektúr, ponyva, hatás, giccs.	

Magyar nyelv – 8. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 8 óra
--	---	---------------------------

Előzetes tudás	<p>A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés.</p> <p>A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése.</p> <p>Különféle iskolai közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításával a nyelvi, nemzeti identitás erősítése.</p> <p>A nyelvjárási változatok (pl. hangkészet) felismertetése, az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.</p> <p>A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás.</p> <p>A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása.</p> <p>Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal.</p> <p>Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben.</p> <p>A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kifejező szövegmondás dramatikus játékban.</p> <p><i>Ének-zene:</i> beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd.</p> <p>Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet.</p> <p>Sajtoműfaj (hír, tudósítás, interjú).</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	<p>A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése.</p>	

	<p>A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése.</p> <p>A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.</p> <p>Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése.</p> <p>A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása.</p> <p>A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>A különféle szövegfeldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás).</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái.</p> <p>Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat.</p>	<p><i>Minden tantárgy:</i> az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai.</p> <p><i>Informatika:</i> keresési ismeretek alkalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával.</p> <p>A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>írástechnikai</i> kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás.</p> <p>Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel.</p> <p>A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása.</p>	

	A nyilvános felületeken történő önbemutató etikai kérdéseinek, következményeinek elemző megismerése, megvitatása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás).</p> <p>A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.</p> <p>Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény.</p> <p>Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál).</p>	<p><i>Informatika:</i> a szövegszerkesztő programok lehetőségei.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeretek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelemtükröző szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése.</p> <p>A nyelvtani ismeretek alapján megismert összetett szavak helyesírása, az értelemtükröző rendszer megismertetése.</p>	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>A helyesírás értelemtükröző szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban.</p> <p>Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai.</p> <p>A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja.</p> <p>Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.</p>	<p><i>Informatika:</i> a helyesírási ellenőrző programok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel). Egyenes, szabad függő, függő idézet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószerkezetű igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel.</p> <p>Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szóalkotása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat. Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat; alárendelő és mellérendelő mondat. Mondatrész, alany, állítmány, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot). Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet. Viszonyzó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igekötő. Mondatszó, indulatszó, módosítószó.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv állandósága és változása	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mai és korábbi nyelvállapot különbségének felismertetése. A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése.</p> <p>A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználata.</p> <p>A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása.</p> <p>A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között.</p> <p>Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyarság történetének kezdetei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> régi és új stílusú népdalok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Megfigyeli és azonosítja a különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín-és idő-, illetve konfliktusviszonylatokat. Képsorozattal. Meg tud jeleníteni valamely egyszerű cselekményt.	

	<p>Érti a rövid, egy szálon futó, történetet bemutató művekben az ok-okozati viszonyokat, azonosítja a történet idejét és helyszínét a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét.</p> <p>Dramatikus szövegek és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Médiatudatosságra nevelés. Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése.</p> <p>A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban).</p> <p>Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával).</p> <p>A beállítás (snitt; a kamera által rögzített folyamatos tér és idő), a jelenet (nagyobb tér és/vagy időugrások által határolt szerkezeti egység), a fordulat és epizód fogalmának magyarázata.</p> <p>A korosztálynak megfelelő mozgóképi szövegeken a cselekmény-és történetstruktúra, valamint az elbeszélés (narráció) megfigyelése és tudatosulása és mindezzel összefüggésben konkrét szövegek elemzése során az expozíció, bonyodalom, lezárás már ismert fogalmainak alkalmazása.</p> <p>Egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőkészség önálló fejlesztése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> történet, cselekmény, szándék, feszültség, konfliktus, fordulópont stb.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Karakter, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, médiaszövegek fikciós vagy dokumentum jellegének megfigyelése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.</p> <p>A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Annak tudatosítása és próbája, hogy noha a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontja (a</p>		<p><i>Ének-zene:</i> zenei stílusok, műfajok - dal, kánon, kórusmű,</p>

<p>valóságanyag természete, dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás - műfajfilm, szerzői film).</p> <p>A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének meghatározása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelvhasználat).</p> <p>A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).</p>	<p>szimfónia, más hangszeres és zenekari művek, opera.</p> <p><i>Dráma-tánc:</i> alapvető tánc típusok, táncstílusok és kísérőzenéjük azonosítása, mozgás- vagy mozgásszínházi formák megkülönböztetése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete. Ember és természet.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Dokumentum, fikció, műfaji, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller, szerzői, ábrázolási konvenció, tudósítás, riport, kritika, publicisztika.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjainak, kifejező eszközeinek ismerete. A metafora és a metonímia felismerése, alkalmazása. A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához”) és megértéséhez („olvasásához”) az adott médiumra vonatkozó nyelvismeretre van szükség, és a tömegkommunikáció médiumai más-és más jelrendszert, kódokat használnak írott, szimbolikus – például egy képen látható tárgy – és technikai – például a kameramozgás – kódokat). Annak tudatosulása, hogy a technikai úton rögzített képeket (is) alkalmazó kommunikáció sajátossága, hogy a képeken, mozgóképeken látható formáknak, motívumoknak nincs pontosan meghatározott értelme, a jelentés nagymértékben függ a befogadótól.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.</p> <p><i>Informatika:</i> algoritmus kódolása a számítógép számára egyszerű</p>	

<p>A mágikus gondolkodás fogalmának meghatározása (a tárgyak képének azonosítása az ábrázolttal, a kép és a valóság öntudatlan azonosítása).</p> <p>Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére.</p> <p>Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatisztált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban.</p> <p>Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.</p> <p>A nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek a tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a a médiában, annak tudatosulása, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai).</p> <p>A sztereotípiák és a reprezentáció fogalmának meghatározása, annak érzékelése, miért problematikus, hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban.</p> <p>Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód magazinok, közösségi portálok), az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése.</p> <p>Azonos események eltérő megfogalmazásainak összevetése, az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeinek ésszerű indoklása (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség, illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napisajtóban).</p>	<p>programozási nyelven.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szimbolikus kód, technikai kód, mágikus gondolkodás, értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípiák, reprezentáció.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.</p> <p>Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni, ugyanakkor empátikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérti mások cselekvésének mozgatórugóit.</p> <p>Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.</p> <p>Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.</p> <p>Ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb</p>
--	---

	<p>mozaikszók helyesírásában.</p> <p>Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.</p> <p>Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tártani. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni.</p> <p>Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.</p> <p>Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.</p> <p>Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.</p>
--	---

Ismétlés, összefoglalás, számonkérés, értékelés – Órakeret: 7 óra

Irodalom – 8. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom nagy témáiból	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Olvasott elbeszélő művek, lírai alkotások.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Korokhoz kötődő, ismétlődő témák, kérdésfelvetések felismerése; eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása, néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Az elbeszélő és az elbeszélésmód változatainak tudatos elkülönítése.
---	---

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Regények, regényrészletek, elbeszélések, lírai alkotások a magyar és a világirodalom visszatérő nagy témáit feldolgozó irodalmi alkotások köréből (ifjúkor és felnőtt kor, társas kapcsolatok, utazás, identitás stb.), különös tekintettel Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben</i> című regényére.</p>	<p>A mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep elkülönítése a különböző művekben. A főbb karakterek elemzése során a saját önismeret fejlesztése. Annak értése, hogy az elbeszélésmód a szöveg bizonyos részeiben közvetlen, másutt (párbeszédben, levélrészletben, belső monológban stb.) közvetett is lehet, sőt a művekre alkalmanként egészében is jellemző egyik vagy másik elbeszélésmód. Egyre magabiztosabb eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában, a helyi hagyományokban, irodalmi emlékekben. Növekvő gyakoriság hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlításában, valamint néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzésében.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Erdély a történelemben, különösen a 20. században.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> személyes érzelmek, hangulatok kifejezése vizuális kifejezőeszközök segítségével. Jellemző képi motívumok, szimbólumok.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence, tájak, tájegységek, térképek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elbeszélésmód, elbeszélő, narrátor, imitált, közvetlen, mindentudó elbeszélő, tárgyilagos elbeszélő.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Lírai szerkezet, lírai én, metafora, metonímia.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A magyar irodalom több kanonikus művének (pl. <i>A Dunánál</i>, <i>Nem tudhatom...</i>,) megismerése, a nyelvi-kulturális identitás alakítása. Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a Nyugat folyóirat működése által. A Nyugat korszakában született művek közötti hasonlóságok és az egyedi vonások felismerése. A koreszmék, életérzések hatásainak megismerése a műalkotásokban. Különösen a korszak epikus művei alkalmasak erkölcsi kérdések megvitatására, magatartásformák és cselekedet motívációk megfigyelésére.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Szépirodalmi alkotások a Nyugat három nemzedékének korából. Ady Endre: <i>Párisban járt az Ősz</i>, és még két vers; József Attila: <i>A Dunánál</i>; Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> (egy részlet); Kosztolányi Dezső két novellája és két lírai alkotása; Móricz Zsigmond egy novellája, Radnóti Mikós: <i>Nem tudhatom...</i> és még egy mű, Szabó Lőrinc egy mű. További lehetőségek: <i>Ringató</i>, <i>Rejtelmek</i>, <i>Szeretném, ha szeretnének</i>, Babits Mihály, Tóth Árpád, Illyés Gyula, Juhász Gyula egy-két műve.</p>	<p>Mind gyakoribb és mind igényesebb formájú vállalkozás a szövegek, irodalmi művek strukturális és tartalmi szempontú elemzésére, az összefüggések felismerésére és értelmezésére, jól alkalmazva a megfelelő terminusokat, s felismerve jelentőségüket, szerepüket. A lírai művek szépségeszménye kapcsán a testi-lelki egészség és betegség motívumának tudatosulása. Egy Ady- és egy Kosztolányi-mű szöveghű felidézése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>: a szecesszió és az avantgárd művészete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Paródia, tárgyias líra, epikus-balladás vers, karcolat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy drámai mű feldolgozása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Dramatikus népszokások, párbeszéd, szereplő, mellékszereplő, főhős, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok értelmezése. A színház és dráma világának hatékony eszközzrendszere a lelki egyensúly megtartásában. Az érzelmek kifejezése, a társas viselkedés különböző jellemzőinek megfigyelése, az empátia fejlesztése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Legalább egy dráma (vígjáték, színmű) feldolgozása, lehetőség szerint megtekintése; a szöveg és az előadás összehasonlítása. Drámajáték az irodalomórán.</p>	<p>Különböző szereplő- és embertípusok megjelenítése közös játékokban pl. a tartás- és járásmód, gesztusok, mimika megfigyelését követően. Improvizáció a megismert drámai konvenciók és színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával. A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése. A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése, a drámában, drámajátékban szöveg és a mozgás kapcsolatának, a szándék és a feszültség jelentőségének felismerése. Egy drámarészlet szöveghű</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>; <i>Dráma és tánc</i>: a színpadkép látványterve alapján díszletek, jelmezek és kellékek készítése.</p>

	felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dialógus, díszlet, drámai szerkezet, felvonás, feszültség, fordulópont, helyzet, helyzetkomikum, humor, jelenet, jellemkomikum, jelmez, komédia, komikum, konfliktus, monológ, rendezői utasítás; szándék, szerep, szereplők kapcsolata, színmű, szöveg és mozgás, tetőpont, tragédia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott kortárs művek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy-egy irodalmi mű értelmezésekor a különböző olvasatok felismerése. Az irodalmi művek fogadtatásával, jelentőségével kapcsolatos eltérések belátása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Olvasmányok a 20–21. századi irodalomból. 1 Örkény-novella, 2 Weöres-mű, 2-3 kortárs magyar szépprózai mű, köztük legalább 1 ifjúsági regény, például Böszörményi Gyula: <i>Gergő és az álomfogók</i> , 5 közelmúltbeli és kortárs magyar lírai mű, például Lackfi János: <i>Lavina-dal</i> , Zelk Zoltán: <i>Hajnali vendég</i> , Áprily Lajos: <i>Királyasszony kertje</i> , Baka István: <i>Vezeklés</i> ; 2 világirodalmi ifjúsági regény és 2 részlet, például Meggin Cabot: <i>A fiú a házból</i> , Patricia Schröder: <i>Juli és a nagybetűs szerelem</i> . Regionális kultúra és irodalmi élet.	Olvasmányélmények és a közös tanulási tevékenységek nyomán egyre fejlődő képesség a homályos értelmű, a célzás és az elhallgatás eszközeivel élő mai műalkotásokat feldolgozására és befogadására is. Különböző olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése. A befogadás tapasztalatai, a téma, az írói látásmód és álláspont tudatosítása. Egy Weöres Sándor-mű és két kortárs szerző egy-egy művének szöveghű felidézése.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ezredforduló Magyarországa. <i>Vizuális kultúra:</i> a kortárs vizuális művészet néhány jellemző alkotása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szatíra, fantasztikum, látásmód, vélemény, befogadás.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Művek a reneszánsz, a romantika és a modernség korából.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalomtörténeti megközelítésmód megértése, esetenkénti alkalmazása. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Felidézett, a reneszánszhoz sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a romantika illetve a modernség korához sorolható művek a 7–8. évfolyam	Térben-időben tájékozódva a magyar és a világirodalom néhány alkotásának csoportosítása. Annak észrevétele, hogy az egyes korokhoz időnként jellegzetes	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korszakok.	

anyagából. Néhány mondatos ismeretkör a barokkról, klasszicizmusról, realizmusról, posztmodernről. Korszakok időbeli körülhatárolása évszázad pontossággal. Három-három stílusjellegzetesség megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában.	módon kötődik egy vagy több kifejezőmód, stílus. Ismeretek szerzése arról, hogy az irodalmi tendenciák időnként szorosan összefüggnek más művészeti ágak tendenciáival.	<i>Vizuális kultúra, Ének-zene:</i> korszakok, korstílusok elnevezése, néhány alkotó és műve.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reneszánsz, romantika, modernség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés a műfajelméletbe		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Művek a líra, az epika és a dráma köréből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Felidézett, a mese, monda, elbeszélő költemény műfajába, továbbá egyszerűbb lírai műfajokba sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a lírai, drámai illetve a kisepika műfajai közé sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából.	Annak észrevétele, hogy a műfaj jellemzői mindig csak általában jellemzőek, s a konkrét mű nem feltétlenül felel meg mindenben a műfaji definíciónak. Annak megfigyelése, hogy vannak egymáshoz közelebb álló és erőteljesebb eltéréseket mutató műfajcsoportok. Annak megértése a tematikai egység feldolgozása során, hogy a művek műfaji jellemzése egyben belső, tartalmi és formai lényegüket is jellemzi (beleértve a beszédmódot, a modalitást, a kommunikációs helyzetet), vagy legalábbis szoros összefüggésben áll azokkal.	<i>Vizuális kultúra:</i> képzőművészeti műfajok. <i>Ének-zene:</i> zenei műfajok. <i>Dráma és tánc:</i> színházi műfajok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felhívó funkció, modalitás.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus-motivikus áttekintés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Néhány mű az 5–8. évfolyamon megismertek közül.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Szintézis teremtése a megismert irodalmi művek és motívumok rendezésével, egyfajta motívumháló kialakítása, amelynek segítségével a későbbiekben nagyobb számban megismerendő művek könnyebben csoportosíthatók. Annak megértése, hogy az irodalmi művekben érintett alapvető emberi kérdések koronként és alkotónként újból és újból megfogalmazódnak.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Művek, motívumok, toposzok, problémakörök felidézése különféle emberi, erkölcsi, életvezetési szempontú témaadás kapcsán, kooperatív projektek keretében, például: illúzió és valóság (Kosztolányi: <i>Házi dolgozat</i>), önkép, testkép, önértékelés (Arany János: <i>Melyik talál?</i> - Kassák Lajos: <i>Egy fényképem alá</i>), nyugatimádat (Ady: <i>Góg és Magóg fia vagyok én...</i>), mozi, televízió, film (Babits: <i>Mozgófénykép</i>), idő, felnőtté válás (Szabó Lőrinc: <i>Idő</i>).</p>	<p>Annak megértése a tanári-tankönyvi iránymutatások segítségével, hogy az irodalmi művekben érintett emberi kérdések csoportosíthatók. Ennek követéseként művek, motívumok önálló csoportokba sorolása. A csoportok megnevezése, esetleg létrehozása is.</p>	<p><i>Erkölcstan</i>: egyén és közösség; helyünk a világban; önértékelés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Motívum, toposz, téma; illúzió, önkép.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Fogalomhasználat</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az 7–8. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve értő fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> kulcsfogalmak. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat: kézikönyvek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; szinesztézia, szimbólum.	

9–10. évfolyam

A magyar nyelvi tanulmányok, a nyelvvel és a nyelv megismerésével kapcsolatos tevékenységek célja a tanulók szövegértési technikáinak, szókincsének, befogadói érzékenységeinek, fogalomértésének és fogalomhasználatának bővítése, fejlesztése. Kiemelt cél továbbá az anyanyelvű írásbeliség normáinak alkalmazása, olvasható írás, biztos, problémaérzékeny helyesírás. Elvárt az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, amely magában foglalja a különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerését, azonosítását, jelentésadó és jelentésmódosító szerepükre való reflexiót, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. Az anyanyelvi képzés kiemelt területe különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű (pl. szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása, illetve megértésének, értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztésével összefüggő, azt megelőző, illetve kísérő feladat az önálló jegyzet és vázlatkészítés fejlesztése, az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját vélemény megfogalmaztatása szóban és írásban.

A kulturált nyelvi magatartás kialakítása feltételezi az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztését. Átfogó cél a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése és értelmezése, a hangzó szöveg különféle kommunikációs helyzetekben, beszédshándékokkal és célokkal, a beszédpartnerek kommunikációs szándékának, nem nyelvi jeleinek felismerése, azonosítása.

Elvárt feladat a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvi, nyelvtani ismeret továbbépítése, fejlesztése; felkészítés a nyelvtani ismereteik önállóan alkalmazására a nyelvi-nyelvhasználati jelenségek megközelítésében. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a biztos helyesírású szövegek megírása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része, hogy a tanuló képessé váljon szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezésére a hibák önálló javítására.

A magyar nyelvi fejlesztés és ismeretanyag tartalmazza szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti, szépirodalmi szövegek földolgozását, értelmezését, értékelését jelentéstani és stilisztikai szempontok érvényesítésével (pl. szinonimitás, többértelműség, konkrét és átvitt jelentés; szóképek, alakzatok, hangszimbolika, jóhangzás). A szövegek feldolgozásának célja az analízis, jelentésfeltáró és a szöveget egybelátó (holisztikus) szövegelemzési eljárások alkalmazása, a fent mondottakkal egybehangzóan szakmai-tudományos, ismeretterjesztő, publicisztikai, közéleti szövegek jelentésének értelmezésében. Cél a szövegelemzés már ismert módszereinek gazdagítása a stilisztikai és szövegtani ismeretek alkalmazásával. E

tevékenységekhez járul a szöveg vizuális összetevőinek értelmezése különféle digitális, informatikai alapú műfajokban. A szövegértés fejlesztése eljut oda, hogy a tanuló kritikai és kreatív olvasással képes szakmai-tudományos, publicisztikai – írott, audiovizuális, digitális környezetben megjelenő – szövegek, metaforikus, metonimikus jelentésének feltárására, értelmezésére, manipulációs szándékok, technikák felfedezésére, szépirodalmi, szakmai, publicisztikai szóbeli és írásos szövegek értékelésében a szerkezeti és stiláris egység, a vizuális megformáltság, a kifejtettség és információs gazdagság fölismerésére, értékelésére. Ismeri hivatalos írásművek (meghatalmazás, elismervény, jegyzőkönyv, szakmai önéletrajz) jellemzőit, és képes önálló (kézi és digitális) szövegalkotásra e műfajokban. Képes a konnotatív jelentések felfedezésével a szépirodalmi művek üzenetének teljesebb megértésére.

Az irodalomtanítás feladata – szoros együttműködésben az anyanyelvi képzéssel – az olvasott, feldolgozott irodalmi művek érzelmi, gondolati befogadásának támogatása, a művek műfaji természetének megfelelő szöveg-feldolgozási eljárások megismerése, alkalmazása (pl. a kontextus, a téma, a műfaj megállapítása, jelentésrétegek feltárása). E szövegfeldolgozási eljárások keretében különböző műfajú és hangnemű lírai alkotások értelmezése, költői képek, alakzatok, szókincsbeli és mondattani jellegzetességek jelentésteremtő szerepének megértését elősegítő elemző-értelmező tevékenységek, a költői nyelvhasználat összetettségének felismertetése, a grammatikai eszközök funkciójának tudatosítása.

A 9–10. évfolyam továbbfejleszti a narratív és a dráma műneméhez tartozó művek megértését, melynek része az epikus és a drámai történetmondás, idő-, tér- és cselekményszervezés, illetve jellemalkotás közötti különbségek megfigyelése, a drámai közlésmód jellemző szövegtípusainak felismertetése különböző szövegfeldolgozási eljárásokkal, kreatív tevékenységekkel. Mind a művek hatásának, mind mélyebb megértésének feltétele az előretalások, késleltetések és az elbeszélő művek motivikus-metaforikus szintjének értelmezése, továbbá a művekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák megbeszélése, értelmezése, megvitatása.

Az irodalmi műveltség épüléséhez hozzájárul, ha a tanulók képessé válnak az olvasott, különböző korú és világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok, formai megoldások közötti kapcsolódási pontok azonosítására, megértésére, a megismert korszakok, művek máig tartó kulturális, irodalmi hatásának megértésére, konkrét példák felidézésére. Kívánatos, hogy tudásukat alkalmazzák, például szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésében, értelmezésében (pl. tematikus, motivikus kapcsolatok, utalások, nem irodalmi és irodalmi szövegek, tények és vélemények összevetése). A gondolkodási képességet, az önkifejezést, a kreativitást fejlesztő feladathelyzet a megismert formák és stilisztikai, nyelvi sajátosságok alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban.

A tanulási képesség fejlesztéséhez, az önállóság növeléséhez járul hozzá a felkészítés egy-egy nagyobb anyaggyűjtést, önálló munkát igénylő, terjedelmesebb szöveg (pl. beszámoló, ismertetés, esszé, egyszerűbb értekezés) írására; verbális és nem verbális (hangzó és képi) információk célszerű gyűjtésére, szelekciójára, rendszerezésére, kritikájára és felhasználására. Mind a magyar nyelv, mind az irodalomtanítás feladata az információ-felhasználás normáinak (pl. a források megjelölését, idézést) közvetítése. Elvárható önálló műelemzés készítése adott szempont/ok szerint.

Magyar nyelv 9.

	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus	

	adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával. A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.	tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanuló tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	<i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.	internetes hozzáférés, hivatalos dokumentumok, internetes szövegek esszék, értekezések szövegei
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrekción fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei. Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a	<i>Minden tantárgy:</i> helyesírás.	helyesírási szótárak internetes hozzáférés

<p>stb. Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban. Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója. A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>	<p>tanulók tevékenységei szervezése, pármunka, csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.</p>	<p>helyesírás-ellenőrző programok</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Helyesírási alapelv, nyelvi norma.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret 20 óra	
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szószerkezet-tani és mondat-tani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői. A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése. A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás. Alaktani sajátosságok: a szótó, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik. A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése. A szószerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok. A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében. A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat-szerke-zete.</p>	<p>egynyelvű szótárak</p>

<p>összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondatszerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondatszerkezetével.</p> <p>A nyelvi szintek elemkészletéről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.</p>			
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Hang, fonéma, hangtörvény, szóelem (morféma): szabad és kötött morféma, szótő, képző, jel, rag.</p> <p>Szófaj: alapszófaj, viszonyzó, mondatszó.</p> <p>Szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma.</p> <p>Mondatrész: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző. Vonzat.</p> <p>Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, kérés stb.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla, digitális tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök	
<p>A testbeszéd, a térszabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban. A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p> <p>A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció.</p> <p>A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.</p> <p>Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.</p>	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Etika:</i> fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> médiatudatosság.</p>	<p>internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez,</p> <p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek,</p> <p>részletek különböző médiumfajokból</p>	

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	<p>Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás).</p> <p>Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák).</p> <p>Tömegkommunikáció. Tájékoztató műfaj (hír, közlemény, tudósítás, riport, interjú). Véleményközlő műfaj (kommentár, glossza, jegyzet, olvasói levél, ismertetés, ajánlás).</p>
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg	Órakeret 22 óra	
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla, digitális tananyagok</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban.</p> <p>A szöveg általános szerkezetének, a szövegértelem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon.</p> <p>A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése.</p> <p>A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök
<p>A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése.</p> <p>A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe.</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek.</p> <p>A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje.</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati színterek szerint. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus</p>	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék vezetése, pármunka, csoportmunka szervezése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p><i>Biológia-</i></p>	<p>szöveg-dokumentáció</p> <p>(pl. szövegtípusok),</p> <p>internetes hozzáférés (elektronikus média)</p>

<p>szövegek. Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői. Az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése. Az internetes adatkeresés, szöveg-hálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései. A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása. Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás. A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.</p>		<p><i>egészségtan; fizika; kémia; földrajz: a természet-tudományos ismeret-terjesztő szövegek témahálózata szókincse, felépítése.</i></p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet. Szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz. Szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím). Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forгатókönyv). Nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés). Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó).</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz-közök
Szövegátalakító gyakorlatok	Tanári magyarázat,	Történelem,	internetes

<p>szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés. Önálló, több forrástípusra is kitérő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információknak a feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. Pontos forrásmegjelölés. Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.</p> <p>Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>	<p>fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium adott irodalmi témában, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> esszéírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>	<p>hozzáférés, hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>esszé</p>		

Magyar irodalom 9.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegvilágok (nem kerettantervi tartalom)			Órakeret 4
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiesség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Az irodalom fogalma, eredete, szóbeliség és írásbeliség. Az irodalom mint világalkotás. Szerző – mű – befogadó (Karinthy: <i>A cirkusz</i>) Például az alábbi témák közül kettő: Népszerű irodalom – szépirodalom; Az irodalom mint szövegvilág (Mándy, Varró Dániel szövegrészletek alapján) <i>Szövegek párbeszéde</i> (József Attila <i>Születésnapomra c.</i> versének összehasonlítása Tóth Krisztina-, Orbán Ottó- és Kovács András Ferenc versrészletekkel) <i>Témák, művek, olvasók az időben</i> – (Jókai, Karinthy, Ottlik szövegrészletei vagy a Prométheusz-téma alapján) <i>Műnemek, műfajok:</i> rendszerezés</p>	<p>A tanuló – pontosítja az irodalom és az írásbeliség, irodalom és művészet összefüggéseit – megismeri és értelmezi az irodalmi művek fikcionalitását, nyelvi megalkotottságát – tudatosítja a szépirodalom és a népszerű irodalom kapcsolatát, / megismeri a szövegek közti párbeszéd lehetőségeit / ismeri az irodalmi műnemek, műfajok rendszerét</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>Néhány grafikai szervező megismerése (fürtábra, INSERT-technika, pókhálóábra, Venn-diagram, kettéosztott napló, T-táblázat)</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, megbeszélés, vita</p>	<p><i>Történelem:</i> őskor, írásbeliség kialakulása,</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> filmplakát, képregény, filmes műfajok, falfirka képelemzés</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>filmrészletek, képregények</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	irodalom, szóbeliség, írásbeliség, esztétika, népszerű irodalom, szépirodalom, fikcionalitás, nyelvi megalkotottság, lírai én, elbeszélő, beszédhelyzet, vershelyzet, szövegköztiesség (intertextualitás), időbeliség, irodalmi közlésfolyamat (szerző, mű, befogadó), megértés, értelmezés			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra		Órakeret 10 óra	
Előzetes tudás	Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése. Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Mitológiai történetek és hősök különféle feldolgozásokban; történettípusok. Homérosz: <i>Iliász</i> és <i>Odüsszeia</i> (részletek). Szemelvények a görög lírából (Anakreón, Szapphó, Alkaios), prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). A szerzőkhöz, ill. hősökhöz kapcsolódó toposzok. Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatása, továbbélése többféle értelmezésben az európai és a magyar irodalomban, képzőművészetben, filmen.	A tanuló – felismer, azonosít alapvető emberi magatartásformákat a mitológiai történetekben és eposzokban – megismer irodalmi alapformákat, műfajokat, motívumokat; – elemzi a történetmesélés formáit, az elbeszélői nézőpontokat és a narratív struktúra szerepét – felismeri a görög kultúra máig tartó hatását (archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	<i>Vizuális kultúra:</i> az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai. <i>Földrajz:</i> tájékozódás térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az antik világ nagy szónokai, történetírói. <i>Matematika;</i> <i>fizika:</i> tudománytörténet; az antik világ tudományosságának öröksége. <i>Filozófia:</i> antik filozófusok, filozófiai irányzatok.	történeti atlasz, az antik világ atlasza, internetes kapcsolat, filmrészletek

	szókincs).			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, antikvitás, mítosz, mitológia, eposz, eposzi konvenciók, kaland, utazás mint cselekményszervező elv; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés, versláb, hexameter, disztichon, szapphói strófa, fabula, archetípus, toposz, poétika.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az antik színház és dráma			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékek képviselete, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közők	
Az antik görög színház jellemzői. Drámai előadások (tragédia és komédia), versenyjátékok. Szophoklész: <i>Antigoné</i> (és az <i>Oidipusz király</i> részlete). Az antik dráma hatása a drámatörténetre.	A tanuló – képes dialogikus művek olvasására, befogadására, értelmezésére, egy drámarészlet előadására; – felismer különféle magatartásformákat konfliktusokat, értékeket és hibákat (harmónia, mértéktartás, hübrisz); ezek elemzésével, értékelésével fejlődik erkölcsi érzéke; – pontosítja a katarzis fogalmát; felismeri, hogy a befogadóra tett hatások változatosak; – képes a műről szóló vélemények kritikus befogadására.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	<i>Vizuális kultúra; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> görög és római színházépítészet. <i>Földrajz:</i> 1-2 fennmaradt antik színház helyének beazonosítása. <i>Etika; filozófia:</i> Arisztotelész <i>Poétikájának</i> néhány alapvetése. <i>Tánc és dráma:</i> színházművészet, színháztörténet.	internetes hozzáférés drámaelőadások részletei képek a görög színházról, PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	színház, esztétikai minőség, tragikum, komikum, tragédia, komédia, dialógus, akció, dikció, alapszituáció, konfliktus, drámai szerkezet, kar, katarzis			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – antik római irodalom			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szerzői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
Szemelvények a római lírából és epikából. Catullus, Vergilius, Horatius, Ovidius, Phaedrus néhány műve (vagy részletek). A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése.	A tanuló – azonosít, értékkel emberi magatartásformákat a művek, illetve a szerzők portréi alapján; – véleményezi a horatiusi életelvek érvényességét; – megismer irodalmi műfajokat, versformákat; – értelmezi a görög és római kultúra viszonyát; – felismeri a római kultúra máig tartó hatását (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; Catullus / Horatius noster; latinizmusok a mai magyar szókincsben).	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> <i>földrajz: az antik római kultúra kiterjedése.</i> <i>Vizuális kultúra:</i> korabeli művek és későbbi feldolgozások.	internetes hozzáférés szövegrészletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	eposz, dal, óda, strófászerkezet, elégia, ekloga, episztola, ars poetica, átváltozástörténet			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – Biblia			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Bibliai történetek, az <i>Ó- és Újszövetség</i> néhány szereplője.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>Szemelvények az <i>Ószövetségből</i> (<i>Teremtéstörténet, Kiűzetés az Édenből, Káin és Ábel, két bűnismétlő és pusztulástörténet, Izsák feláldozása, Jónás könyve, zsoldtárok</i>).</p> <p>Szemelvények az <i>Újszövetségből</i> (Máté evangéliuma; példabeszédek: <i>A magvető példázata</i> esetleg <i>A tékozló fiú története</i>, Pál apostol „szeretethimnusza”; az Apokalipszis egy részlete).</p> <p>A bibliai hagyomány továbbélése az európai és a magyar szóbeli és írásos kultúrában (pl. szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismer/felismer bibliai élethelyzeteket, magatartásformákat, témákat, motívumokat; – tudja néhány közkeletű bibliai szólás, állandósult kifejezés eredetét és jelentését; – ismeri a <i>Bibliához</i> kapcsolódó ünnepek, hagyományok (karácsony, húsvét, pünkösd, vízkereszt stb.) eredetét, tartalmát; – tudatosítja a bibliai motívumok, témák, műfajok továbbélését a kultúrában; – ismeri a <i>Biblia</i> máig tartó hatását az európai irodalomra és művészetre (zene, képzőművészet, film; dramatikus hagyomány; parafrázisok, adaptációk többféle művészeti ágból). 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés. Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita.</p> <p>Portfóliókészítés.</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>ének-zene:</i> a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival.</p>	<p>bibliai atlasz, internetes hozzáférés, biblikus témájú festmények, Power-Point-bemutató zeneműrészletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Biblia, Ószövetség, Újszövetség</i> , kánon, teremtéstörténet, pusztulástörténet, zsoldtár, próféta, evangélium, apostol, példabeszéd, apokalipszis			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 4–15. században (középkori)		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	Himnusz, verses epika, rím, középkor.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítőképernyő/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományával, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag összeállítás	
Szemelvények a 4–14. századi európai irodalomból, himnuszköltészet (Assisi Szt. Ferenc, J. da Todi), vallomás (Augustinus); legendák; hősi ének (Roland-ének), trubadúr- és lovagi költészet (W. von der Vogelweide), vágánsdalok. Dante: <i>Isteni színjáték</i> (részlet/ek a <i>Pokolból</i>). Villon művei (egy-két részlet a <i>Nagy testamentumból</i> , 15. sz.).	A tanuló – megérti a történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáit (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái); – megismerkedik a középkori irodalom jellegével az ókeresztény és középkori szakaszban; a vallásos és világi irodalom együtthatásával; – tud példákat hozni a különféle irodalomtípusokra (pl. kolostori, lovagi és vágáns irodalom), összhangban a korszak világképével, értékrendjével; – felismeri az antikvitás hatását a középkorra; néhány szemelvény alapján értékeli Dante és Villon életművének jelentőségét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>ének-zene:</i> a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása. <i>Informatika:</i> tájékozódás a Villon-fordításokról	inter- netes hozzáfér és képzőmű -vészeti, kultúrtört éneti diasorok, PowerPo intbemut ató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	középkori irodalom, himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi költészet, vágánslíra, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Középkori nyelvemlékek			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Nyelvtörténeti alapismeretek, szórványemlék, szövegemlék, kódex, legenda, himnusz.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi és irodalmi hagyomány megbecsülése. Az anyanyelvi kultúra építése: a magyar kultúra legkorábbi emlékeinek megértése, értelmezése – összefüggésben a középkori írásbeliség szerepének, a nyelvemlékek jelentőségének tudatosításával. Művelődéstörténeti összefüggések megértése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Tanesz- közök	
Középkori írásbeliség, műfajok, nyelvemlékek. <i>Halotti beszéd és könyörgés; Ómagyar Mária-siralom.</i>	A tanuló – értelmezi a magyar nyelvű kultúra legkorábbi emlékeit (kötelező művek: <i>HB, ÓMS</i>); – megismeri a középkori írásbeliség sajátosságait; – tudatosítja a nyelvemlékek szerepét, jelentőségét és továbbélésüket későbbi korokban (l. „Halotti beszéd”-ek – Kosztolányi, Márai)	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlító reflektálás, megbeszélés, vita	<i>Történelem és állampolgári ismeretek</i> : a könyvkészítés és történetéről: kéziratoktól a könyvnyomtatásig; könyvtártörténet.	internetes kapcsolat szövegrészletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	írásbeliség, szóbeliség, nyelvemlék, szövegemlék, kódex, prédikáció			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)		Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.			
További feltételek	Személyi:			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból. Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: <i>Daloskönyv Ti szerencsés füvek, Pó, földi kérgem</i> ... c. szonettjei Boccaccio: <i>Dekameron Első nap harmadik novellája</i>	A tanuló – értelmezi a művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáit (középkor/ reneszánsz és 16–17. sz.); – tudatosítja a legfontosabb reneszánsz eszményeket, értékeket, tárgyakat, témákat; – Petrarca és Boccaccio néhány műve alapján megismerkedik a kor lehetséges/ sajátos alkotói magatartásaival (kettősségek: tudós humanizmus és személyes élményanyag, ill. a szórakoztatás szándéka); pontosítja ismereteit műelemzés alapján a novella műfajáról; felismeri a szonettformát.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.	zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	reneszánsz, humanizmus, humanista, novella, szonett, versciklus			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Janus Pannonius portréja			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Időmértékes verselés, disztichon, epigramma, elégia, ars poetica. Humanizmus, humanista. Ismétlés: <i>Pannónia dicsérete</i> (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazához való felelős kötődés felismerése. Egy humanista alkotó portréjának megismerése. Az életmű néhány fontos témájának tudatosítása, értékelése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök	
Janus Pannonius lírája, jellemző témái (humanista természet- és értékszemplélet, búcsúvers, költészetének utóélete Epigrammák és elégiák <i>Egy dunántúli mandulafáról, Búcsú Váradtól, Saját lelkéhez</i>).	A tanuló – megismeri egy humanista alkotó portréját, költői és emberi szerepvállalását; személyes élményanyagának költészetformáló szerepét; – tudatosítja, értékeli az életmű néhány fontos témáját, a lírai alany magatartását (pl. költői öntudat, művészi becsvágy, búcsúzás, betegség, katonáskodás, test és lélek); – megismeri néhány fogalom változó jelentését (pl. elégia, epigramma); – elemzési	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a 15. sz. kulturális élete Magyarországon . <i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a reneszánsz kultúra Magyarországon.	zenei részletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó

	<p>minimuma: <i>Pannónia dicsérete</i> és Janus Pannonius még egy műve</p>			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>elégia, epigramma, búcsúzásvers, refrén, disztichon, költői magatartás, irónia, gúny, interkulturalitás, újplatonizmus</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Balassi Bálint portréja	Órakeret 8 óra		
Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódá si pontok	Tan- eszközök
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. <i>Egy katonaének</i> (kompozíció, értékrend). Legalább további két mű értelmezése <i>Hogy Júliára talál, így köszöne néki, Kiben az Celia szerelméért való gyötrelméről szól</i> Istenes tematika, könyörgésvers, <i>Adj már csendességet</i> ; Szövegvers, Megformáltság, szerkezet (arany metszés, hárompillérű kompozíció).	A tanuló – megismeri az alkotó költői portréját és magatartását (az életmű 3-4 darabja nyomán); – tudatosítja az életmű megközelítési problémáit (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció/tematika); – megkülönbözteti a dallamvers és szövegvers fogalmát; – tud ritmizálni ütemhangsúlyos formákat, felismeri a Balassi-strófát; – elemzési minimuma: <i>Egy katonaének</i> és még egy-két műve.	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a 16. sz. kulturális élete Magyarországon. <i>Vizuális kultúra:</i> a reneszánsz kultúra Magyarországon; az arany-metszés.	internetes hozzáférés, diasorok PowerPoin t-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kötetkompozíció, dallamvers, szövegvers, ütemhangsúlyos verselés, rímelhelyezkedés, Balassi-strófa			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel			Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése. A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése. Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színház műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
Néhány sajátos színháztípus a 10–16. században (a középkor és reneszánsz vallásos és világi előadási formái).	A tanuló – részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték előkészítésében és előadásában; – képes rögtönzésre (cselekményváz és adott állandó típusok alapján); – megismer néhányat az európai színháztörténet máig élő hagyományaiból; – felismeri az előadásmódok és színháztípusok sokféleségét a középkori játéktípusokban.	Tanulói tevékenység szervezése Pármunka, csoportmunka, karaktertípusok alkotása, cselekményváz írása, színháztípusok	<i>Tánc és dráma:</i> dráma és színháztörténet, játéktípusok.	internetes hozzáférés filmrészletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	misztériumjáték, moralitás, passió, rögtönzés, színháztípusok.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az angol színház a 16–17. században és Shakespeare		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: <i>Romeo és Júlia</i> ismerete (8. évfolyam).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása).</p> <p>Shakespeare egy drámája <i>Romeo és Júlia, Hamlet</i> – részletek</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismer néhány Shakespeare-témát, szállóigét; – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – megérti a befogadói elvárások (korabeli közönség) és a dramaturgia összefüggését; – részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában; – felismeri a dráma másik létformáját (aktuális színházi előadások, rendezői értelmezések hatásával); értékeli az újrafordítások, filmes feldolgozások szerepét; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – műismereti minimuma: egy Shakespeare-dráma elemző feldolgozása és memoriter: egy monológ/részlete; – alkalmassá válik az 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,</p>	<p><i>Vizuális kultúra; ének-zene; mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások Shakespeare-művekből.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet, színházművészet, színpadi hatás.</p>	<p>internetes hozzáférés drámaelőadások részletei képek az angol színházról, PowerPoint-bemutató</p>

	adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	drámai műfajok, drámai szerkezet, drámai nyelv, drámai jellem, blank verse			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – késő reneszánsz, barokk, klasszicizmus (16–17. század)			Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A reneszánsz, barokk, klasszicista életeszmény mai tanulságai. Annak belátása, hogy a különböző korszakok egyaránt gazdagították az emberi kultúrát. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történeti érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a reneszánsz és a barokk/klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök	
A reneszánsz kései szakasza (manierizmus). Szemelvény a korszakból: Cervantes: <i>Don Quijote</i> (részlet).	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz / barokk alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét; Műismereti minimuma: Cervantes: <i>Don Quijote</i> (részlet).	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei-részletek diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	reneszánsz, barokk; korstílus, stílusirányzat			

Magyar nyelv 10.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla, digitális tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök	
<p>A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés élőszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus) megfigyelése.</p> <p>A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az élőszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció.</p> <p>A testbeszéd, a térszabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban.</p>	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Etika:</i> fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> médiatudatosság.</p>	<p>internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez, tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek, részletek különböző médiumfajokból</p>	

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás). Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák). Tömegkommunikáció.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelentéstan	Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Befogadói, jelentéselemzési tapasztalatok. Szókincs, világismeret. Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak, alkalmazásuk a beszélt és írott szövegalkotásban. Közmondások, szólások jelentésének és eredeti funkciójának ismerete, nyelvi és nem nyelvi kommunikációs üzenetek jelentése. Közismert egynyelvű szótárak önálló használata (pl. értelmező, szinonima).		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangalak és jelentés viszonyának felismerése, értelmezése különböző beszédhelyzetekben. A mondat és szövegjelentést meghatározó tényezők felismerése. A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés felismerése mondat-átalakítási gyakorlatokkal. Nyelvünk gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök
A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek. A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező. Motivált és motiválatlan szavak felismerése, használata. A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használati köre. A mondat és szövegjelentés. A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A jelentés és a nyelvi-grammatikai funkció összefüggése. A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés. Egynyelvű szótárak használata.	Fogalommagyarázat, megbeszélés, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés	<i>Idegen nyelvek:</i> motivált, motiválatlan szavak, szórend. <i>Informatika:</i> hangalak és jelentés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> <i>etika;</i> <i>filozófia:</i> kifejezések köznyelvi és tantárgyi jelentése.	egynyelvű szótárak, szöveg-dokumen-táció, hangzó anyagok, internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály. Denotatív, konnotatív jelentés. Metaforikus jelentés. Motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó. Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stilisztikai alapismeretek			Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.</p> <p>A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stílus eszköz használata.</p> <p>A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök	
<p>A jellegzetes stílustípusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése.</p> <p>A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban.</p> <p>A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel.</p> <p>A szövegek stílusának, jelentésének a befogadóra tett hatásának (stílus hatás) megtapasztalása, vizsgálata; stílusgyakorlatok, szövegtranszformációk.</p> <p>A stíluselemek, stílus eszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok).</p> <p>A helyzetnek, kommunikációs célnak</p>	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, dramatikus játék vezetése, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; fizika; kémia; földrajz:</i> metaforák a természettudományos szövegekben.</p>	<p>egynyelvű szótárak,</p> <p>szöveg-dokumentáció,</p> <p>hangzó anyagok,</p> <p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p>	

<p>megfelelő stíluseszközök tudatos használata a szövegalkotásban. A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban.</p>		<p><i>Tánc és dráma:</i> társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> nyilvános megnyilatkozások, különféle műsортípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p><i>Informatika:</i> kézikönyvhasználat.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.). Stílusérték (alkalmi és állandó). Stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi). Stílushatás. Szókép (metafora, hasonlat, szinesztézia, metonímia, szinekdoché, összetett költői kép, allegória, szimbólum). Alakzat (ellipszis, kötőszóhiány, ismétlődés, gondolatritmus, oximoron). Mondatstilisztikai eszköz (verbális stílus, nominális stílus, körmondat). Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés, alliteráció, áthajlás, figura etimologica, expresszivitás, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás, poétizáció.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás		Órakeret 6 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>		
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneshközök</p>

<p>Különböző magánjellelű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.</p> <p>A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.</p> <p>Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadásakor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> esszéírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény, értekezés, tanulmány.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek			Órakeret 6 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.</p>			
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p>			
	<p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag</p>			
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrekción fejlesztése.</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tan-eszközök</p>	
<p>A szöveg központosításának szabályai, használata, az írásjelek funkciója. Szövegelemzési gyakorlatok a központosítás szerepének tanulmányozására. Idegen szavak helyesírása, a latin betűs szavak átírása. Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés,</p>	<p><i>Minden tantárgy:</i> helyesírás.</p> <p><i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.</p>	<p>helyesírási szótárak internetes hozzáférés helyesírás-ellenőrző programok</p>	

<p>Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója. A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>	<p>verbális értékelés.</p>		
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Helyesírási alapelv, nyelvi norma.</p>		

Magyar irodalom 10.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – barokk, klasszicizmus (16–17. század)			Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A barokk, klasszicista életesmény mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történeti érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Taneszkö- zök	
Barokk és klasszicizmus a 17. században (háttér, tematika, stílus- és formajegyek). Szemelvényrészek az irányzatokról, szerzőkről, művekről.	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai háttérét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei-részletek diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	barokk, klasszicizmus; korstílus, stílusirányzat.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Barokk, eposz, eposzi konvenciók (kellékek).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása. Tájékozottság a stíluskorszakokban, a stílus-és formaérzék fejlesztése: a barokk formajegyeinek, a világnézet és műfajok, poétikai/retorikai megoldások összefüggéseinek megismertetése (az irodalmi művekben és más művészeti ágakban). A műfaji konvenció jelentéshordozó szerepének bemutatása. Az olvasott művek befogadásának, megértésének támogatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök	
Magyar barokk irodalom. Szemelvény: Pázmány Péter értekező prózájából (hitvita, prédikáció). Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (vagy részletek); a barokk eposz (szerkezet; koncepció; embereszmény/ a főhős mint Krisztus katonája; értékrend).	A tanuló – felismeri a barokk formajegyeit az irodalmi művekben és más művészeti ágakban is, összhangban az irodalommal; – megismeri világnézet és műfajok, poétikai / retorikai megoldások összefüggését; – tisztában van az eposzi kellékek hagyományozódásával, az antik és barokk eposzok különbségével (koncepció, szerkezet, értékrend, embereszmény); – műismereti minimuma: Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részlete).	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>éneke-zene:</i> a barokk formajegyei más művészeti ágakban.	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	barokk eposz, eposzi konvenciók a barokkban, erkölcsi érték, heroizmus, körmondat			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel			Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítőképernyő/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése. A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése. Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színház műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színház történet korszakaiban.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Színháztípus a 10–16. században, rögtönzés cselekményváz alapján.	A tanuló – részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték előkészítésében és előadásában; – képes rögtönzésre (cselekményváz és adott állandó típusok alapján); – megismer néhányat az európai színháztörténet máig élő hagyományából; – felismeri az előadásmódok és színházi formák sokféleségét a középkori játéktípusokban.	Tanulói tevékenység szervezése Pármunka, csoportmunka, karaktertípusok alkotása, cselekményváz írása, színházi képek	<i>Tánc és dráma</i> : dráma és színháztörténet, játéktípusok.	internetes hozzáférés filmrészletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	commedia dell'arte, farce, állandó típusok			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Barokk és klasszicizmus a 17. században. Ars poetica. Drámatörténeti és drámaelméleti ismeretek. Komikum és tragikum. Lehetséges: <i>Fösvény</i> vagy más Molière-mű ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítőképernyő/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi magatartások sokféleségének belátása és felelős megítélése. Kötelesség és szenvedély, egyén és közösség viszonya. A klasszicista normatív esztétika sajátosságainak (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggésének felismertetése. A komikum műfajformáló minőségének és változatainak megértése pl. drámajátékban való részvétel révén. Műelemző képesség			

	fejlesztése: egy mű részletes elemzése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik értékelése. Színházlátogatás, illetve színházi előadás élményének megbeszélése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök
A klasszicizmus elvárásai. Tragédia és komédia. A francia színház a 17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Molière: <i>Tartuffe</i> . A komikum megjelenési formái.	A tanuló – felismeri a klasszicista normatív esztétika sajátosságait (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggését; – megérti a komikum műfajformáló minőségét és változatait (helyzet- és jellemkomikum); – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – műismereti minimuma: egy Molière-mű elemző feldolgozása és memoriter: egy részlet; – alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás	<i>Tánc és dráma:</i> színháztörténet, a színpadi kísérő zene, a koreográfia.	internetes hozzáférés drámaelőadások részletei képek a francia színházról, PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/fogalmak	felvonás, jelenet, díszlet, jelmez, szerzői utasítás, hármas egység, mértéktartás, helyzetkomikum, jellemkomikum, nyelvi komikum, jellemtípus, bizalmas,			

	rezonőr
--	---------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 18. században		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítélőképesség fejlesztése. Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és vilásképi problémák mérlegelő értékelése. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A felvilágosodás irodalmának jellemző műfajai és stílusirányzatai: klasszicizmus, szentimentalizmus (érzékenység), rokokó. Művek, szemelvények az angol, francia és német irodalomból, Voltaire <i>Candide</i> , részletek Defoe <i>Robinson Crusoe</i> , Swift <i>Gulliver utazásai</i> c. regényeiből, Rousseau, Goethe, Schiller különféle műfajú alkotásaiból. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	A tanuló – megkülönbözteti az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáit; – megismeri a bölcseseti háttér és a stílusirányzat, műfaj, tematika néhány összefüggését, az egyes irányzatok jellemző tendenciáit, irodalmi műfajait az európai irodalmakból vett egyes szemelvények alapján; – felismeri a preromantika jellegét, szerepét; – választható beszámolót készíthet olvas- mányélménye vagy látott színházi élménye alapján (Defoe, Swift, Schiller művei); – műismereti minimuma: Swift, Voltaire, Goethe egy-egy művének/ részletének ismerete.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>ének-zene:</i> klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai). <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> <i>filozófia;</i> <i>etika:</i> a felvilágosodás korának bölcsesete; értekezések a kor szerzőitől	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, rokokó, valóság és fikció, elbeszélői nézőpont, kalandregény, robinzonád, fejlődésregény, énregény,			

	levélregény, tézisregény, ellenutópia, szatíra (szatirikus hangnem)
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 18. században – portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel		Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője. Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i>		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése. A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
A 18. század irodalma a felvilágosodás előtt (a kuruc költészethez kapcsolódó irodalmi formák; Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> részlete). A felvilágosodás korának irodalma. Művelődési programok. Bessenyei György értekező prózai művének részlete – <i>Magyarság</i> . Alkotói csoportok, irodalmi központok, sajátos életutak Batsányi János, Kármán József.	A tanuló – ismereteket szerez a kuruc kor irodalmáról; – ismeri a magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatait; Kazinczy tevékenységét; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének néhány sajátosságát; – tudatosítja a nyelvújítási mozgalom jelentőségét; – tisztában van Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével, az alkotók helyével,	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> stílusirányzatok egymásmellette isége a 18. században. <i>Földrajz:</i> a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések

<p>Kazinczy Ferenc irodalomszervező tevékenysége és írói munkássága, epigrammái (<i>A nagy titok, Írói érdem</i>)</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stiláris sokszínűsége <i>A Reményhez, A tihanyi Ekhóhoz, és a Tartózkodó kérelem</i> alapján.</p> <p>Berzsenyi Dániel portréja; jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében. <i>A közelítő tél, A magyarokhoz I. . Levéltöredék barátnéemhoz,</i> értelmezése.</p> <p>Csokonai és Berzsenyi hatása, továbbélése a későbbi magyar költészetben.</p>	<p>szerepével a magyar irodalom történetében; felismer jellemző stílusirányzatokat, műfajokat, verstípusokat és versformákat;</p> <p>– műismereti minimuma: Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> (részlet), Kazinczy Ferenc egy epigrammája; Bessenyei György egy értekező prózai részlete; Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i> (ált. isk., memoriter is); <i>A tihanyi Ekhóhoz Tartózkodó kérelem</i>; Berzsenyi Dániel: <i>A közelítő tél, A magyarokhoz I. Levéltöredék barátnéemhoz</i> c. mű.</p> <p>– Csokonai és Berzsenyi kapcsán alkalmassá válik legalább 3-4 alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nyelvújítás, irodalmi élet, művelődési program, értekezés, szentencia, szimultán ritmus, bölcséleti óda, elégiko-óda, elégia, dal, episztola, létösszegzés, időszembesítő verstípus, antik strófaszerkezetek</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)			Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettségre, az irónia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A romantika irodalmának jellemzői (esztétikai elvek, művészi szabadság, stílus- és formajegyek; ironikus látásmód, groteszk minőség). Új műfajok, formák (pl. történelmi regény, bűnügyi történet, drámai költemény, verses regény). Társadalmi típusok (felesleges és karrierista hősök, hivatalnokok) megjelenése a romantikával egyidejű, realista szemléletű művekben. Művek, szemelvények az angol/ amerikai, francia, német és orosz irodalomból: Novalis, E. T. A. Hoffmann, Poe; Scott, Victor Hugo,	A tanuló – felismeri az életművek egymásmelletti és az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, l. Goethe/ Hugo/Stendhal, Balzac) és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; – megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk); – műismerete: Shelley, Keats,	Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; énekzene:</i> a romantika művészete. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a romantika, romantikus mai médiaértelmezése	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek

<p>Puskin, Hölderlin, Wordsworth, Shelley, Keats; illetve Balzac, Stendhal, Gogol műveiből. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>Poe, V. Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin, illetve Balzac, Stendhal, Gogol egy-egy művének/ részletének ismerete; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből; alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>műfajkeveredés, hangnemi kevertség, groteszk, irónia, bűnügyi történet, történelmi regény, verses regény, regényciklus, analitikus regény</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – Katona József: <i>Bánk bán</i>			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Klasszicizmus és romantika. Tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.			
További feltételek	Személyi: Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Élet-válaszutak a különböző helyzetekben és a figurák alakjában. A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret. A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése. Felkészítés a <i>Bánk bán</i> olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Tanész- közök	
Katona József: <i>Bánk bán</i> – sok szempontú műértelmezés. – magánéleti és közéleti konfliktus, alapkérdések; – a szereplők körei, Bánk összeomlása; a címszereplő megítélésének változatai; felépítés, szerkezeti megoldások (az V. felvonás szerepe).	A tanuló – ismeri a magyar színház történetének néhány sajátosságát (az állandó magyar színház hiányát, törekvéseket a létrehozására); – képes elemezni nemzeti tragédiánk sajátosságait (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”) – megismer néhány álláspontot a műértelmezéshez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt; – műismereti minimuma: a tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Ének-zene:</i> operafeldolgozás	interne- tes kapcsolat az opera részletei, filmrészlet
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vándorszínház, állandó színház, szerepkör, intrikus, naiva, késleltetés, drámai nyelv, klasszicizmus és romantika			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század első felében – portrék: Költsey Ferenc, Vörösmarty Mihály			Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Költseyről, Vörösmartyról. Költsey Ferenc: <i>Hymnus, Huszt</i> (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Költsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai. Költsey Ferenc alkotói portréja; közéleti szerep, egyéni és közösségi sors. <i>Hymnus</i> ; és még egy lírai alkotása (<i>Vanitatum vanitas; Zrínyi dala; Zrínyi második éneke</i>). Értekező prózája <i>Nemzeti hagyományok</i> és a <i>Parainesis</i> részlete. Vörösmarty Mihály portréja.	A tanuló – ismeri a magyar irodalom néhány sajátosságát a 19. század első felében; – felismeri a reformkor-nemzeti romantika-népiesség fogalmak tartalmát, szerepét és jelentőségét; – tisztában van Költsey és Vörösmarty életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimuma: Költsey: <i>Hymnus, Huszt</i> és még egy lírai mű, egy értekező prózai részlet; Vörösmarty: <i>Szózat, Előszó</i> és még egy-két lírai mű, valamint a <i>Csongor és Tünde</i> ;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok. <i>Földrajz:</i> az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a reformkori művelődés és társadalmi élet.	internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek

<p>Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a <i>Szózat</i>; <i>Előszó</i>; <i>Gondolatok a könyvtárban</i>; <i>A vén cigány</i>) alapján, illetve a <i>Csongor és Tünde</i> értelmezésével (alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/ drámai költemény).</p>	<p>memoriterek; – Kölcsey és Vörösmarty kapcsán alkalmassá válik legalább négy alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; nemzeti himnusz, értekezés, intelem, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, rapszódia, romantikus irónia, drámai költemény</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Petőfi Sándor		Órakeret 15 óra	
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztola, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről. <i>Anyám tyúkja; Füstbe ment terv</i> (memoriterek); <i>János vitéz</i> (és memoriter-részletei); <i>Az Alföld; Nemzeti dal</i> (memoriterek is) és más lírai alkotások.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség. Témák: szerelem, táj, ars poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; <i>A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...; Szeptember</i>	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Petőfi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a romantikus korstílus és a népiesség stílustendenciájának együtthatásával; – műelemzések során megismeri Petőfi jellemző témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit; megkülönbözteti jellemző hangnemeit (pl. humor és irónia); – képes önálló műértelmezés megfogalmazására; – műismereti minimuma: Az	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Hon és népismeret:</i> Petőfi emlékhelyek. <i>Földrajz:</i> Petőfi életútjának állomásai. <i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).	hangoskönyv, művelődéstörténeti atlasz, internetes kapcsolat, festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei, film- és színházi előadásrészletek

<p><i>végén, Minek nevezzetek? A Felhők-ciklus két verse, Dalaim, stb. elemző feldolgozása.</i></p> <p>Verses epika (<i>A helység kalapácsa</i> mint eposzparódia; és <i>Az apostol</i>; ismétlés: <i>János vitéz</i>).</p>	<p><i>Alföld; Nemzeti dal (ált. János vitéz, A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...; Szeptember végén és még három-négy mű és memoriterek; – képessé válik Petőfi életművének bemutatására (legalább 10–12 lírai és 1–2 verses epikai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</i></p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>népiesség, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, látomásköltészet, ars poetica, komikus eposz, költői szerep, váteszköltő</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Jókai Mór		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. <i>A kőszívű ember fiai</i> vagy más regénye.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag-összeállítások
Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> elemző értelmezése sok szempontú megközelítéssel, pl.: a romantika megjelenési formái; műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák; hangnemi és motivikus összetettség. Problematika a műhöz: természet és civilizáció, bűn és büntetés, kettős jellem.	A tanuló – tisztában van a korabeli és a mai olvasóközönség befogadói elvárásainak különbségével; – ismeri Jókai helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; – felismeri a romantikus ábrázolásmód sajátosságait és a romantikus regény jellemző műfaji változatait; – képes egy regény sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére; – műismereti minimuma: egy regénye: <i>Az arany ember</i> (vagy más, pl. <i>Egy magyar nábob</i> , <i>Fekete gyémántok</i>) egy regényelemzés	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Hon és népismeret; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene:</i> a romantika művészete. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Jókai-művek filmes feldolgozásai. <i>Földrajz:</i> a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.

	kapcsán képes önálló szóbeli tétel keretében egy elemzési feladat kifejtő megoldására.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	történelmi regény, vallomásregény, epizód, leírás, utópia, humor, anekdota			

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit. Képes a beszédhelyzetnek, témának, célnak, közönségnek megfelelő szóbeli és írásbeli megnyilatkozásra.

Képes szöveghű, értelmező felolvasásra, olvasható, rendezett írásra.

Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy önállóan eligazodjon az információk világában; értelmesen tudj élni az önképzés lehetőségeivel. Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket.

Bizonyítja különféle szövegek megértését a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Képes szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésére és értelmezésére, e képesség alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, motivációkat, magatartásformákat.

Ismeri a hivatalos írásművek jellemzőit, képes önálló szövegalkotásra ezek gyakori műfajaiban. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, egyszerűbb értekezés (kisértekezés) készítésére az olvasmányaiival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.

Tudja alkalmazni irodalmi alkotások műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Képes órai eszmecserében, vitában, érvelésben az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, saját véleménye újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának megfogalmazására, előadására a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, az olvasott, feldolgozott művekről.

Be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek főbb jellemzőinek bemutatásra, a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszer, lényegre törő ismertetésére, értelmezésére.

Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával, tudatos szövegmondással.

A magyar nyelvi képzés célja a szövegelemzési jártasság fokozatos bővítése a tanult szövegtani, jelentéstani, stilisztikai, retorikai ismeretekkel; a kritikai érzék továbbfejlesztése különféle műfajú és témájú és megjelenésű (pl. multimédiás-digitális, audiovizuális) szövegek értelmezésében, szerkezeti és stiláris minőségének értékelésében, saját szövegek alkotásában.

A tevékenységek iránya kiterjed a nyelvi norma és a társadalmi igény összefüggéseinek vizsgálatára, a saját nyelvhasználat kontrolljára; a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok szókincsének, elem- és szabálykészletének tudatos használata. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a helyesírási ismeretek kibővítése. A tanulási képesség továbbfejlesztése, az önálló adatgyűjtés módszereinek kiegészítése a könyvtári katalógusok, bibliográfiák használata mellett a számítógépes adatbázisokkal, az internet kínálta lehetőségekkel.

A nyelvi képzés életszerű, gyakorlati tudásösszetevője a kommunikációs zavarok felfedezése, értelmezése, kezelési módok keresése.

A nyelvi magatartás és az általános nyelvi kultúra részeként cél a retorikai tudás növelése, ennek keretében néhány klasszikus és mai szónoki beszéd, értekezés műfaji jellemzőinek megfigyelése (szerkesztésmód, nyelvi kifejezésmód, retorikai eszközök használata); az érvelés technikájának megismerése és alkalmazása: érvek, ellenérvek felsorakoztatása. Mind a problémamegoldó gondolkodást, mind a kreativitást növeli, ha a tanuló ismeri a deduktív vagy induktív érvelést, a cáfolat módszereit; képes szónoklatnak, alkalmi beszédnek vagy ezek egyes részleteinek önálló kidolgozására. Retorikai tudását megfelelően képes használni a tanulásban és a társadalmi nyilvánosságban.

Elvárt a kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, továbbá a legfontosabb nyelvemlékeink (A *Tihanyi apátság alapítólevele*, *Halotti beszéd*, *Ómagyar Mária-siralom*) megismerése.

A nyelvi tanulmányok eredményeképpen a tanuló képes hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítésére.

A nyelvtörténeti és leíró nyelvtani ismeretek birtokában kész felelős magatartásra a magyar nyelv értékeinek őrzésében. A magyar nyelv rendszeréről, a beszédnek a társadalomban és az egyén életében betöltött szerepéről tanultak áttekintésével fölkészül az érettségire és a továbbtanulásra.

Az irodalomtanítás alapvető célja irodalmi művek olvasása, értelmezése, megvitatása. A műveltségépítés szempontja a hagyományos műnemi és műfaji keretek átalakulásának, megszűnésének megfigyelése, megnevezése és értelmezése: új regénytípusok és regényszerkezetek, a tárgyias líra, az összetett hangneműség, a groteszk és az ironia szerepének megértése.

Az irodalmi olvasmányok jellegéből következően fejlesztési cél a magyar és az európai hagyományok és a modernség együtthatásának, egyedi megjelenési formáinak észrevétele, megnevezése az életművekben, az egyes alkotásokban; stílusirányzatok jellemző, esetleg mozgalomszerű vonásainak bemutatása néhány irodalmi és képzőművészeti alkotásban; a tárgyalt korszak stílusirányzati sokszínűségének megismerése, az egyes irányzatok egymás mellett éléséből néhány következtetés megfogalmazása.

Az irodalomértést elmélyítő, az önkifejezést, a gondolkodást támogató tevékenység művek összehasonlítása adott tematikai, poétikai szempont követésével szóban és írásban; nagyepikai és drámai művek szóbeli és írásbeli (pl. prezentáció) bemutatása különböző nézőpontból, illetve különféle címzetteknek, önálló műelemzés készítése közösen fel nem dolgozott kispikái és lírai alkotásról többféle elemzési szempont alkalmazásával. Mind az érvelő lépcsőget, mind a szociális kompetenciák, mind az erkölcsi gondolkodás fejlesztését támogatja a jellemző hóstípusok, jellegzetes élethelyzetek, konfliktushelyzetek (pl. szerelem, megbocsátás, felnőtté válás, bűn, bűnhődés, hazugság, kiszolgáltatottság), személyiségdilemmák felfogása, értelmezése, megvitatása.

Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztését célozza néhány szerző és mű utóéletének, hatásának megfigyelése az irodalmi hagyományban, a kortárs irodalomban, más művészeti ágakban.

Alapvető irodalomszemlélet az irodalmi művek egymásra utaltságának megértése és ennek példáiként az irodalmi szövegek összekapcsolódását bizonyító szövegek gyűjtése, megfigyelése, a rájátszás, az evokáció, intertextualitás, reflexió példáinak elemzése, végül annak néhány példával való bizonyítása, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány. E témakörbe tartozó tevékenység műfaji, poétikai fogalmak változó jelentésének megfigyelése, bizonyítása, a szépirodalom nyelvének megváltozását jelző jelenségek megfigyelése. Az önálló ismeretszerzés elengedhetetlen feltétele a rendszeres könyvtárhasználat (ide értve az internet adta lehetőségeket is), azaz az ismeretterjesztő (például műelemző, művelődéstörténeti, művészettörténeti, nyelvészeti) irodalom – audiovizuális, digitális források – alkotó felhasználása feljegyzés, beszámoló, értekezés, kiselőadás, hozzászólás, prezentáció formájában. E tevékenység része a hosszabb főkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtés és válogatás többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítése.

Az önálló tájékozódás igényével is összefügg a nyitottság a jelenkori irodalmi szövegek befogadásában, megértésében a szokatlan szerkezetű, nyelvhasználatú művek, a magyar és az európai szöveghagyományt újrajró, újraértelmező művek befogadása iránt. E témakörben is kívánatos a tájékozódás a kortárs irodalmi nyilvánosságban, például antológiákban, az irodalmi ismeretterjesztés (könyvajánlás, könyvismertetés) műfajaiban, a televíziós, a filmes adaptáció néhány kérdésében.

Cél az irodalom határterületeihez tartozó modern kori alkotások feldolgozása, egy-két tipikus írott, digitális és filmes-audiovizuális műfaj megismerése. A kortárs irodalmi élethez tartozik az irodalom megjelenéseinek kutatása, felismerése más közegekben (pl. filmen, rajzfilmen, televízióban, képregényben, hangzó közegben – pl. hangoskönyv, rádiójáték, megzenésített vers –, digitális közegben – pl. internetes közlés, multimédiás kiadás –); az adaptáció, a műfajcsere jelensége, jellegzetes megoldásai a posztmodern, kortárs magas művészeti és szórakoztató művekben. Fontos feladat a szórakoztató irodalom hatásának, vonzerejének és csapdáinak értelmezése (pl. tipikus műfajainak, helyzeteinek, motívumainak bemutatása, kultuszalkotások megismerése).

A továbbtanulásra való főkészülésként feladattá tehető egyéni „kutatómunka” alapján nagyobb lélegzetű dolgozat megírása, prezentáció készítése a könyvtárhasználat, digitális források alkalmazása, szakszerű anyaggyűjtés, rendezés, kidolgozás, forrásjelölés tudásanyagának hasznosításával; tematikus tájékozódás nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő információforrásokban (például irodalmi adatbázisok, CD-ROM, magyar elektronikus könyvtár), irodalmi és más kérdések megvitatásához információk kiválasztása és újrendezése.

A szűkebb régióhoz, településhez, a hazához való kötődés érzését erősíti a tájékozódás a régió, a település kulturális, irodalmi hagyományaiban a helyi kultúrák közvetítő intézmények körében.

Magyar nyelv 11.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi:	
A tematikai egység	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete.	

<p>nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vitakészség, a meggyőző érvelés fejlesztése: ismeret és véleményalkotás a nyelvtervezés néhány alapvető kérdéséről (nyelvvédelem és nyelvművelés). Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak, valamint nyelvjárási szövegek jellemzőinek megfigyelése. Rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: a tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom nyelvhasználatra gyakorolt hatásának megfigyelése, érvek, adatok értelmezése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tan-eszközök</p>
<p>Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségi nyelvhazánálata. A nyelvi tervezés elvei és feladatai. A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, szinterei; a nyelvi norma. A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk. A köznyelv jellemzői, használati területe. A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókincse. A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk. A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői. A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései. A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása. A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szóránymagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái. <i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat. <i>Földrajz:</i> a nyelv területi tagolódása</p>	<p>internetes hozzáférés hangzó anyagok, szövegtár Nyelvművelő Kézikönyv Szleng-szótár Nyelvatlasz adatbázisok honlapok</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, norma. Nyelvváltozat. Vízszintes és függőleges tagolódás (standard köznyelv, társalgási nyelv, irodalmi nyelv, dialektus, szociolektus). Nyelvjárás, regionális köznyelv, tájszó. Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv. Szleng, argó. Kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Retorika			Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódá -si pontok	Taneszközök	
<p>A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása.</p> <p>A szónok tulajdonságai, feladatai.</p> <p>A szónoki beszéd kommunikációs funkciói.</p> <p>A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig.</p> <p>Az érv felépítése.</p> <p>Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése.</p> <p>Az érvelési hibák.</p> <p>A cáfolat módszerei.</p> <p>A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése.</p> <p>A hatásos előadásmód eszközei.</p> <p>Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb.</p> <p>A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban.</p> <p>A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben.</p> <p>Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a színpadi beszéd retorikai elemei, klasszikus monológok értelmezése</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>szöveg-részletek a klasszikus magyar retorikából</p> <p>napi sajtótermékek</p> <p>monológok audiovizuális eszközök</p>	

*Kulcsfogalmak/
fogalmak*

Retorika, szónok, szónoklat, beszédfajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás).
Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, témamegjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés).
Érv, tétel, bizonyítás, összekötőelem.
Érvelés, indukció, dedukció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stíluszeszközök alkalmazása.</p>		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/ interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszköz ök
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével.</p> <p>Az érvelő esszé szerkezete.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>		<p>szöveg- részletek:</p> <p>érvelő esszék,</p> <p>értekezések</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatikai ismeretek	Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére.</p> <p>Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani.</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz köz ök
<p>A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása.</p> <p>A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe.</p> <p>Az udvariassági formák használata.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Megnyilatkozás.</p> <p>Társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás.</p> <p>Beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció).</p> <p>Deixis.</p> <p>Együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, mód, kapcsolódási).</p>		

Magyar irodalom 11.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Arany János			Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	<p>A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása.</p> <p>Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel.</p> <p>Arany: <i>A walesi bárdok</i>, <i>Rege a csodaszarvasról</i>, <i>Toldi</i>, <i>Családi kör</i> (memoriterek is).</p>			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/ interaktív tábla</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése.</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Arany János életműve.</p> <p>Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartások) és jellemző alkotások.</p> <p>A romantika utáni költőszerep-lehetőségek és lírai tendenciák.</p> <p>Jellemző lírai tematika (pl. ars poeticák), hangnemek, műfajok (pl. elégiko-óda, elégia) és szerkesztésmód, verstípusok (pl. idő- és értékszembesítés, létösszegzés) a nagykorúsi és a kései költészetben</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését; 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Informatika:</i> könyvtári és internetes tájékozódás.</p> <p><i>Etika:</i> bűn, bűnhődés, testvérféltékenység.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k</p> <p>CD-lejátszó</p> <p>ballada - illusztrációk</p>

<p>(<i>Letésem a lantot, Epilogus</i> és legalább még két-három lírai alkotás).</p> <p>A ballada műfaji sajátosságai; tematikus és szerkesztésmódbeli különbségek a két balladakorszak alkotásaiban (<i>A walesi bárdok</i> és még legalább 1–2 ballada). <i>A Toldi estéje</i> elemző bemutatása.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>– képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; <i>a Toldi és a Toldi estéje</i> néhány szempontú összevetésére;</p> <p>– műismereti minimuma: <i>A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör</i>, további egy-két ballada; <i>Toldi estéje; Letésem a lantot, Epilogus</i> és még két-három lírai alkotás (memoriterek is);</p> <p>– képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a <i>Toldi és a Toldi estéje</i> alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>elbeszélő költemény és verses regény, ballada, ütemhangsúlyosa és időmértékes formák (és együtthatásuk), verstípusok (idő- és értékszembesítés, létösszegzés)</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i>			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> – sok szempontú műértelmezés.</p> <p>A drámai költemény műfajának következménye a szerkezetre és hősökre. Felépítés (cselekményszerkezet: keret- és történeti színek, személyiségközpontúan / lírai szerkezet: tematikus, szétválás-sorozat).</p> <p>Problematika, történelemszemlélet, bölcséleti háttér (szabadelvűség és pozitívizmus). Az idő, tér, anyag szerepe az emberiség és különböző szellemi irányok történetében.</p>	<p>A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; – értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit; – műismereti minimuma: a</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Etika;</i> <i>filozófia:</i> filozófiai irányzatok a 19. században.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színházművészet, a mű színrevitele, dramatikusan játékok.</p> <p><i>Informatika:</i> tájékozódás a <i>Tragédia</i> hazai és nemzetközi színházi előadásairól, fordításairól.</p>	<p>Internetes hozzáférés</p> <p>drámaelőadások részletei Tragédia-illusztrációk PowerPoint bemutató</p>

	<p><i>Tragédia</i> (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>			
Kulcsfogalmak/fogalmak	drámai költemény, lírai dráma, bölcséleti mondanivaló, falanszter, ellenutópia, pozitívizmus			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után (19. sz. második fele)		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. A megjelenített erkölcsi, világmépi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése. Az epikában a romantika és realizmus együttthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
A realista és naturalista epika jellemzői (esztétikai elvek, tematika, látásmód, stílus- és formajegyek) a 19. század közepétől; a prózaepika újításai (nézőpontok, síkváltások, időszerkezet, polifónia; új műfaji változatok) a kis- és nagyepikában. Impresszionizmus, szimbolizmus és a lírai műnem megújítása (pl. a személyiség, a lírai közvetlenség háttérbe szorulása, a látomás felszabadítása, objektívizálódás). Művek, szemelvények az angol/amerikai,	A tanuló – felismeri a romantika és realizmus együttthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére; – beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>éneke-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus és más művészeti ágakban zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató

<p>francia, német és orosz irodalomból (pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Zola, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Rilke, Whitman) műveiből. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>olvasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből; – műismeret: néhány mű / részlet pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Rimbaud, Rilke, Whitman műveiből;</p> <p>– alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>realizmus, naturalizmus, impresszionizmus, szimbolizmus; eszmeregény, polifonikus regény, tolsztojizmus, regényciklus, l’art pour l’art, tiszta költészet, kötetkompozíció, hangulatlíra, prózavers, szabad vers, objektív líra, tárgyvers</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az európai dráma és színház a 19. sz. második felében		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Az európai dráma és színház néhány megelőző nagy korszaka (antikvitás, középkor, reneszánsz, klasszicizmus) és szerzője (Szophoklész, Shakespeare, Molière). A drámai műnem alapfogalmai (drámai szerkezet, jellem, nyelv). Arisztotelészi dramaturgia.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyiség tisztelete. A megjelenített élethelyzetek, konfliktusok értő és felelős megítélése, például az élethazugság témakörének morális vonatkozásai különböző művekben. A férfi-női társadalmi szerepek megértése. A romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciájának megvitatása, két jelentős szerző egy-egy alkotásának, figyelembevételével, újításaik, dramaturgiai sajátosságai bemutatása. A művekről, színházi előadásokról alkotott álláspontok értelmezése. Dramatikus játékok.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódá si pontok	Taneszközö k	
Az európai dráma és színház a 19. sz. második felében – a korszak drámairodalmának újdonságai és két drámai alkotás, két szerző dramaturgiája. Egy drámai mű elemzése a 19. század második feléből (Ibsen: <i>Babaszoba/Nóra</i> – az ibseni dramaturgia sajátosságai, pl. az analitikus szerkesztésmód felújítása, középponti szimbólumok alkalmazása, reformátorok és rezonőrök, hangnemkeveredés stb.; a szerző problémafelvetése, pl. házassági válság, élethazugság).	A tanuló – megismeri a romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciáját; – elemzi két jelentős szerző egy-egy alkotását, újításaik figyelembevételével, bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait; – megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékelik az adott interpretációt; – lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; – műismereti minimuma: egy	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Dráma és tánc:</i> színház-történet. <i>Etika:</i> a szerzői problémafelvetések etikai szempontú megvitatása, értékelése.	internetes hozzáférés drámák filmes feldolgozásai

<p>Egy Csehov-mű elemző bemutatása (<i>Sirály</i>). A csehovi dramaturgia sajátosságai (pl. a drámaiság fogalmi változása; drámaiatlan/lírai dráma; főszereplő-, konfliktusok és cselekmény-nélküliség; csoportképek/cselekvésképtelenség; párhuzamos monológok/fedett dialógusok, ironikus látásmód); új műfaji változatok, új játéktípus.</p>	<p>dráma a 19. század második feléből és Csehov egy drámája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Drámaiatlan dráma, analitikus drámai szerkezet, párhuzamos monológ, élethazugság.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század második felében – portré: Mikszáth Kálmán		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Arany János életműve. Madách: <i>Az ember tragédiája</i> . Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. <i>Szent Péter esernyője</i>); Gárdonyi Géza művei.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben. Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti. A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja). Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetiszöveg megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Taneszközök
A 19. század második felének magyar irodalmából néhány szerző és mű(részlet) ismerete. Vajda János alkotói helyzete, költészetének jellemzői (legalább egy műve – <i>Húsz év múlva</i>). A századvég és századelő novellisztikája (Bródy Sándor: <i>Rembrandt eladja holttestét</i>), Mikszáth alkotásainak jellemzői, témák, motívumok és műfaji változatok az életművében; írásművészetének sajátosságai, stíluszintézise. <i>A jó palócok</i>	A tanuló – tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját (Petőfi és a népiesség továbbhatásával); – megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők szerepét; – a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Etika:</i> Mikszáth műveiben felvetett erkölcsi kérdések megvitatása, pl. a kapcsolatok világa, törvény és lelkiismeret. <i>Filozófia:</i> a létre vonatkozó kérdések, etika, erkölcsfilozófia. <i>Földrajz:</i> a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ek-

<p>novelláinak világa (legalább két mű elemzése). Egy Mikszáth-regény – <i>Új Zrínyiász</i> elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek; problematika (pl. megkésetttség, dzsentriábrázolás).</p>	<p>készségét; – ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezésre; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>		<p>ben előforduló tájegységek, helynevek</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hangulatlíra, filozófiai dal, anekdotikusság.</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Világirodalom – avantgárd irányzatok; a magyar avantgárd</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Stílusirányzatok a századfordulón.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: művészettörténet tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Modernség és hagyomány kérdésfelvetései a magyar avantgárd irodalomban. Mondandó és esztétikum harca. Annak belátása, hogy az új művészi jelenségek befogadásában nyitottság és kritikus szemlélet egyszerre szükséges.</p>	

	A 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejötte, a csoportok, programok szándékainak, esztétikai elveinek, poétikai megoldásainak feltárása. Dokumentumok megvitatása a magyar avantgárd sajátos helyzetéről, Kassák szerepéről.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Világirodalom – avantgárd irányzatok. Formabontás és formaépítés (közös tendenciák a stílusirányzatokban). Futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus: néhány szemelvény az egyes irányzatok dokumentumaiból, illetve néhány irodalmi alkotás (Marinetti, Majakovszkij; Apollinaire, Éluard műveiből). A jellemzően nem irodalmi irányzatok (kubizmus, konstruktivizmus, dada, stb.) néhány célkitűzése, formajegye. A magyar avantgárd sajátosságai, az aktivizmus programja; Kassák Lajos szerepe (egy-két művének ismerete, <i>Mesteremberek; A ló meghal....</i>	A tanuló – megismeri a 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttét, a csoportok, programok szándékait, esztétikai elveit, poétikai megoldásait; – a magyar avantgárd sajátos helyzetét, Kassák szerepét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; mozgóképku- túra és médiais- meret:</i> az avantgárd a képzőmű- vészetek-ben (futuriz- mus, expresszi- onizmus, szürrea- lizmus, kubizmus, konstruk- tivizmus, dada); az expresszi- onista és szürrealista filmművé- szet.	internetes hozzáférés képzőmű- vészeti, kultúrtör- téneti diasorok, PowerPoint- bemutató film- részletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Avantgárd, futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, aktivizmus, szabad vers, szimultanizmus, önműködő írás, képvers.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a <i>Nyugat</i> és első nemzedéke			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érvelő bemutatás: a <i>Nyugat</i> jelentősége a magyar kultúrtörténetben; a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjének azonosítása. Értse egy folyóirat felépítését, tudjon benne tájékozódni			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódá- si pontok	Tan-eszközök	
A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom; szerkesztési elvek, szerkesztők, kritikusok, nemzedékek; célkitűzések; filozófiai és stílusirányzatok hatása, megismertetése. Egy folyóirat (időszaki kiadvány) periodicitása, felépítése, folyóiratcikkek visszakeresése, hivatkozása.	A tanuló – felismeri a <i>Nyugat</i> jelentőségét a magyar kultúrtörténetben; – alkalmazza a nemzedék-korszakolást későbbi tanulmányai során; – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Informatika:</i> dokumentumtípusok, hivatkozás; tájékozódás a PIM honlapján (<i>Nyugat</i>) <i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.	internetes hozzáférés PowerPoint bemutató folyóiratok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	klasszikus modernség			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Ady Endre			Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A <i>Nyugat</i> ; stílusirányzatok a századelőn			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhetsz. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai.</p> <p>Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző kötetekre, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	Tananyag
<p>Ady Endre életműve. Kötet- és cikluskompozíció; költői szerepvállalás, az innováció szándéka. Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód; a versritmus megújítása.</p> <p>Meghatározó korszakok (pl. költői indulás, világháború), kötetek (<i>Új versek, A halottak élén</i>), témák, motívumok (pl. magyarság, istenes, létharc, látomásszerű tájvers, ars poetica; élet-halál, hajó, ugar) alapján jellemző alkotásainak értelmezése <i>A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában, még 4-5 mű választás szerint: Harc a Nagyúrral, A</i></p>	<p>A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; – műelemzések során megismeri Ady jellemző köteteit, szerkesztési módszereit, lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>A Sion-hegy alatt;</i></p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Ady-illusztrációk, korabeli dokumentumok.</p> <p><i>Földrajz:</i> Ady- emlékhelyek</p>	<p>internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint-bemutató illusztrációk portrék földrajzi, művelődéstörténeti atlasz</p>

<p><i>Tisza-parton, A Szajna partján, Az ős kaján, Száz hűségű hűség, Az eltévedt lovas, Sípja régi babonának, Őrizem a szemed, stb.</i> (<i>memoriterek is</i>) esetleg publicisztikája is).</p>	<p><i>Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában és még 4-5 mű</i> (<i>memoriterek is</i>) és ált. isk.; – képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Babits Mihály			Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lét erkölcsi aspektusai a háború, világégés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése. Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási- pontok	Tan- eszközök	
Babits Mihály életműve. Pályaszakaszok, kötetek, költői magatartásformák (pl. pályakezds; világháborúk ideje; kései költészet); életérzések, világkép, értékrend, művészetfelfogás (homo moralis); a bölcséleti, filozófiai érdeklődés hatásai. Magyarság és európaiság. Szerepe a <i>Nyugat</i> mozgalmában; irodalmi kapcsolatai; esszé- és irodalomtörténet-írói, műfordító tevékenysége. Stílusirányzati sokszínűsége (pl. impresszionizmus, szecesszió, szimbolizmus); klasszicizálás, antikizálás; hagyomány és	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a <i>Nyugat</i> történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a <i>Jónás könyvét</i> ; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i> és még egy-két műve (memoriter is) és a	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra:</i> Babits-portrék. <i>Informatika:</i> adattárak és internetes közlés, (pl. a <i>Nyugat</i>). <i>Etika;</i> <i>filozófia:</i> filozófiai, etikai irányzatok és hatásuk	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek

<p>modernség egysége.</p> <p>Jellemző lírai tematika, költői magatartás <i>Húsvét előtt</i>; a próféta szerep elutasítása vagy vállalása, <i>Mint különös hirmondó</i>; versszerkezetek, hangnemek, formák, motívumok gazdagsága <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i>; ars poeticus alkotások <i>A lírikus epilógja</i>; <i>Cigány a siralomházban</i>; <i>Csak posta voltál</i>.</p> <p>A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. gyászdal, tárgyias költészet, ditirambus, könyörgésvers). <i>A Jónás könyve</i>, mint az ószövetségi példázat parafrázisa. Jónás és az Úr magatartása. Nyelvhasználati és hangnemi összetettség.</p>	<p><i>Jónás könyve</i>; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Bergsoni időszemlélet, ditirambus, próféta szerep, küldetésstudat, rájátszás.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Kosztolányi Dezső			Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás. Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási- pontok	Tan- eszközök	
Kosztolányi Dezső életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák; világnép, művészetfelfogás (homo aestheticus); stílusirányzatok (pl. impresszionizmus, expresszionizmus); viszonya az anyanyelvhez. Jellemző lírai tematika; hangnemek, műfajok, versciklusok (<i>A szegény kisgyermek panasza</i>); <i>Számadás</i> -kötet; kis- és nagyszerkezetek; ars poeticák; legalább 4 lírai alkotás, köztük: <i>Hajnali részegség</i> , <i>Halotti beszéd</i> , <i>Boldog szomorú dal</i> , <i>Hajnali részegség</i> , . Novellák (<i>A kulcs</i> , <i>Fürdés</i> stb.) és novellaciklusok (Esti Kornél-novellák). Egy Kosztolányi-regény (<i>Pacsirta</i>)	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására ; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás,	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, kulturális élet, sajtó. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai. <i>Etika; filozófia:</i> filozófiai, lélektani irányzatok, pl. a freudizmus és hatása.	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek

<p>elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika.</p>	<p>novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd és</i> még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Versciklus, novellaciklus, példázat, lélektan.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a Nyugat és első nemzedéke			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Juhász Gyula költészetének sajátosságai (pl. impresszionizmus, nosztalgia, emlékezés, legalább egy műve, pl. <i>Tiszai csönd</i> , <i>Milyen volt</i> ; életképszerűség, leíró jelleg, <i>Tápai lagzi</i> . Tóth Árpád lírájának jellemzői; tematikája, hangnemei, formái (magányélmény, elégikusság, impresszionizmus stb., legalább egy-két műve, <i>Esti sugárkoszorú</i> .)	A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban. <i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.	internetes hozzáférés képzőművészeti diáor, PowerPoint bemutató vers CD-k CD-lejátszó folyóiratok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Móricz Zsigmond			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. <i>Hét krajcár</i> vagy <i>Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska</i>			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
Móricz alkotásainak jellemzői, írásművészetének sajátosságai; naturalista és realista ábrázolásmódja. Tárgykörök, témák (pl. paraszti, dzsentr; szegénység) és műfaji változatok (novella, elbeszélés, történeti példázat, idill-típusú regény stb.). Novelláinak világa (legalább két mű elemzése, pl. <i>Tragédia, Szegény emberek, Barbárok</i>). Egy Móricz-regény (pl. <i>Úri muri, Rokonok, Sárarany, Az Isten háta mögött</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák,	A tanuló – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (<i>Nyugat</i> ; népi írók mozgalma, <i>Kelet Népe</i>); alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája;	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. <i>Pillangó, Égi madár, Rokonok, Barbárok, Árvácska</i>).	internetes hozzáférés filmfeldolgozások részletei hangoskönyvek illusztrációk, festmények

hangnemek, írói előadásmód; problematika (pl. vívódó hősök, dzsenti-ábrázolás).	– alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Realista és naturalista ábrázolásmód, népi írók mozgalma.			

Ismétlés, összefoglalás, számonkérés, értékelés – Órakeret: 2 óra

Magyar nyelv 12.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Gyakorlott, tudatos szóbeli kommunikáció.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár/médiatanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A különböző kommunikációs színtereknek és helyzeteknek megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata. Az egyes helyzetek által megkívánt formák megsértésének dekódolása, a szándék felismerése, megfelelő kezelése.</p> <p>A kommunikációs zavarok felismerésére és feloldására néhány taktika elsajátítása.</p> <p>A manipulációs szándékok felismerése.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszköz ök	
<p>Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is.</p> <p>Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása.</p> <p>A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések felismerése.</p> <p>A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.</p>	<p>sajtószo- vegek, médiamúso r- részletek a manipulá- ciós szándék felismeré- séhez</p> <p>reklám- szövegek</p> <p>internetes hozzáférés</p> <p>reklámok a médiában, internetes felületeken</p>	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Kommunikációs zavar. Manipuláció.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentésstan.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége.</p> <p>A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része.</p> <p>A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése).</p> <p>Nyelvi identitás.</p> <p>Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képanyag: különböző jelek, jeltípusok, gesztusok, gesztusnyelv</p> <p>idegen nyelvű szöveg-részletek</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló).</p> <p>Korlátozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtörténet		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma, a nyelv területi tagolódása, nyelvjárások.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei. A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek. A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ) megismerése, használata. Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei. A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái. A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja. A mai nyelvállapot néhány jellemzője.	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.	etimológia szótár, képanyag, internetes hozzáférés, Nyelvművelő Kézikönyv
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvtípus, nyelvcsalád. Uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság. Ósmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor. Nyelvemlék (szórványemlék, vendégszóveg, kódex, ősnymtatvány). Ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó. Nyelvújítás, ortológus, neológus. Szinkrón és diakrón nyelvszemlélet.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás (esszéírás gyakorlása)		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stíluszeszközök alkalmazása.</p>		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszköz ök
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével.</p> <p>Az érvelő esszé szerkezete</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>		<p>szöveg- részletek:</p> <p>érvelő esszék, értekezések</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek a nyelvről		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási, nyelvi ismeretek rendszerező áttekintése..	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; etika; filozófia; idegen nyelvek: a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek</i>	Összefoglaló táblázatok, ábrák, vázlatok
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Nyelv, beszéd, kommunikáció, szöveg, nyelvi szint, retorika, stílus, jelentés, nyelv és társadalom, magyar nyelv, nyelvtörténet, nyelvi változás		

Magyar irodalom 12.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> , részlet; karcolat, paródia; esetleg: <i>Ezeregyéjszaka</i> és Szindbád alakja.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nosztalgia és humor szerepe a műalkotásban és az ember önértelmezésében. A szereplőkkel, szituációkkal való azonosulás és mérlegelő kétség fejlesztése. Az alkotói életútra összpontosító bemutatás: Karinthy és Krúdy helye a korszakban; alkotás- és látásmódjuk jellemzői. Önálló tájékozódás, műválasztás, műértelmezések, összehasonlító elemzések.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök	
<p>Karinthy kisépikájának jellemzői választott novella (pl. <i>A cirkusz</i>; <i>Találkozás egy fiatalemberrel</i>; <i>Barabbás</i>) és a <i>Tanár úr kérem</i> karcolatgyűjtemény darabjai alapján. Humorfelfogása (humoreszkjei). Irodalmi karikatúrák (néhány, már megismert szerző /mű és paródiája) az <i>Így írtok ti</i> szemelvényei alapján.</p> <p>Krúdy Gyula írói világa, egyéni hangja legalább egy Szindbád-novella alapján (pl. <i>Negyedik út</i>, <i>Ötödik út</i>); anekdotikusság, az idő és az emlékezés formaalkotó szerepe. A Krúdy-művek atmoszférájának, témáinak, alakjainak, motívumainak</p>	<p>A tanuló – kijelöli Karinthy és Krúdy helyét a korszakban (újságírás; <i>Nyugat</i>, illetve csoporthoz nem tartozás); – ismeri alkotás- és látásmódjuk jellemzőit; – képes néhány alkotás értelmzésére, műelemzések kritikus befogadására, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műmegközelítésre (pl. novellaelemzések megfogalmazására); – képessé válik összehasonlító elemzésekre (párnovellák, pl. <i>A jó tanuló felel / A rossz tanuló felel</i>; ellentétesek, pl. <i>Magyar dolgozat /</i></p>	<p>tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Mozgóképkultúra úra és médiaismeret:</i> Huszárik Zoltán <i>Szindbádja</i>. Karinthy műveinek filmes adaptációi, műveinek előadóművészeti példái.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, városi élet Budapesten.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>filmrészletek hangoskönyvek CD-k</p>

megidézése (stílusimitációk, pl. Márai Sándor: <i>Szindbád hazamegy</i> ; Huszárik Zoltán: <i>Szindbád</i>).	<i>Röhög az egész osztály</i>); mű és paródiája összevetésére); novellaciklus és film összehasonlító elemzésére; – műismeret: Karinthy (választható valamely műve); Krúdy egy novellája.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	humor, paródia, karcolat, novellaciklus, hasonmásalak, nosztalgia			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületei			Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Népköltészet, műköltészet, alkalmi költészet. Szórakoztató irodalom, slágerszöveg.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítívászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Igény és képesség erősítése az ízlés önálló, tudatos fejlesztésére. Felismerése annak, hogy az irodalom többféle regiszter magában foglal; a köztük való választás esztétikai-erkölcsi igényességet is jelent.</p> <p>Az esztétikai és művészeti tudatosság alakítása, fejlesztése. Az irodalmiság változó fogalmának áttekintése, példákkal. Több szempontot érintő megbeszélés az ízlésről, annak kontextusairól, alakulásáról. A művészet kultúraalkotó szerepének megfigyelése. Más kultúrák megismerésének igénye. Az érvelő képesség, a retorikai tudás továbbfejlesztése. Példával való bizonyítása, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>A szórakoztató irodalom típusai, hatáskeltő eszközei és sajátos műfajainak jellemzői (pl. fantasy-irodalom, detektívregény, sci-fi, lektúr; dalszöveg).</p> <p>Az irodalom filmen; filmes feldolgozások.</p> <p>Film- és</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van az irodalmiság változó fogalmával; – megérti az ízlés kontextuális függőségét; – alakul igénye és képessége az ízlés önálló fejlesztésére; – fejlődik 	<p>tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> kortárs művészet.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> filmes feldolgozások</p> <p>mediatizált kultúra.</p>	<p>internetes hozzáférés zenei CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató</p> <p>illusztrációk képregények filmrészletek elektronikusújságok, szövegrészletek</p>

<p>könyvsikerek, divatjelenségek.</p> <p>Az irodalmi ismeretterjesztés főbb nyomtatott és elektronikus műfajai. A választott témához kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>médiatudatossága, esztétikai és művészeti tudatossága; – választhat műelemzést/műajánlást egyéni olvasmányélményei /filmélményei alapján; – a tárgykör kapcsán alkalmassá válik a jelenségekről /művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a zene fogyasztásának jelenségei, zenei szubkultúrák.</p> <p><i>Társadalomismeret:</i> a kulturális fogyasztás társadalmi jellemzői; értékviták.</p>	<p>, regények</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>ízlés, értelmezés, szórakoztatás, populáris kultúra, kultusz, divat, irodalmi ismeretterjesztés, digitális kultúra, (<i>filmes</i>) adaptáció.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – József Attila			Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	József Attila: <i>Altató; Betlehemi királyok; Mama</i> (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövásznon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szerepköltészet és költői szerepek. Az esztétika hatása az önismeretre, a személyiség harmóniájának útjai. Igény és képesség az ízlés önálló fejlesztésére. Egyén és közösség viszonyrendszerének ellentmondásossága. Annak felismerése, hogy a társadalmi-szociális elkötelezettség és az egyénre vonatkozó lételelemzés egyszerre van jelen az életműben. Az életmű főbb alkotói korszakainak többféle megközelítésmódot alkalmazó megismertetése. József Attila helye, szerepe a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellege. A komplex képek elemzése révén (is) a kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Műelemzések: jellemző lírai témák, stílusirányzati jellemzők, poétikai megoldások feltárása. Felkészítés önálló versértelmezések megfogalmazására, vélemények, interpretációk befogadására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>József Attila életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák (<i>Tiszta szívvel; Tudod, hogy nincs bocsánat</i>); világkép, költészetfelfogás <i>Ars poetica; Thomas Mann üdvözlése</i>. Stílusirányzatok (pl. expresszionizmus, szürrealizmus, <i>Medáliák</i>) és stílustendenciák (pl. újnépesség) hatása.</p> <p>Jellemző lírai tematika (pl. <i>Külvárosi éj; Óda; Nem emel föl</i>); gondolati költészet 1932–1934 között (pl. <i>Téli éjszaka, Reménytelenül; A város peremén</i>); kései</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; József Attila helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – műelemzések során megismeri József Attila jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: 5-6 mű (8. évfolyamig, memoriterekkel); valamint <i>Külvárosi éj; Óda; Tudod, hogy nincs bocsánat</i> és még 4-5 műve (memoriter is); – képessé válik az 	<p>tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Informatika:</i> könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról.</p> <p><i>Ének-zene:</i> megzenésített költemények.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i> korabeli irányzatok és hatásuk; filozófiai kérdésselvetések.</p>	<p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó zenei-CD, verses CD-k, képek, illusztrációk, PowerPoint bemutató</p>

<p>költészet (közéleti, pl. <i>Levegőt; A Dunánál; Hazám</i>; szerelmi, pl. <i>Nagyon fáj</i>; tragikus önsors versek, pl. <i>Karóval jöttél; Talán eltűnök hirtelen...</i>). Versszerkezetek, verstípusok, hangnemek, formák, témák, motívumok (pl. gyermek, éjszaka, külváros, büntudat) gazdagsága. Komplex költői képek (síkváltások). Hatása a későbbi költészetre (pl. Pilinszky, Nagy László). A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. freudizmus, agitatív vers, szegényember-vers, szonett-koszorú).</p>	<p>életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 12 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>komplex kép, síkváltás, szabad vers, létösszegzés, időszembesítés, önmegszólítás</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – epikai és lírai törekvések a 20. században és a kortárs irodalomban		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	<p>Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a modern korban ember és világ lehetőségeire, problémáira sokféle válasz születik, ezek megítélése és értékelése erkölcsi felelősséget igényel.</p> <p>A 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a modern korban ember és világ lehetőségeire, problémáira sokféle válasz születik, ezek megítélése és értékelése erkölcsi felelősséget igényel.</p> <p>A 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Epikus művek (szemelvények, részletek a kis- és nagyepikából) pl. Kafka <i>Az átváltozás</i>; Thomas Mann <i>Mario és a varázsló</i>; Bulgakov: <i>A Mester és Margarita</i>; Camus Szisüphos mítosza; Orwell <i>1984</i>; Hrabal, Szolzsenyicin alkotásaiból és kortárs művekből. A választott szerzők jellemző tematikája, kérdésfelvetése; formanyelvi, szóhasználati sajátosságai.</p>	<p>A tanuló – megismeri a 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciáját; – ismer néhány jellemző, jelentős 20. századi epikus művet, részletet (pl. Bulgakov, Camus, Faulkner, Hemingway, Hrabal, Kafka, Thomas Mann, Orwell, I. B. Singer, Szolzsenyicin alkotásaiból) és kortárs szerzők epikai és lírai alkotásait; – ismeri egy kiemelkedő lírikus portréját, egy-két</p>	<p>tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> filmes feldolgozások</p>	<p>Internetes hozzáférés</p> <p>filmes feldolgozások, film-részletek, verses CD-k</p>

<p>Művek és adaptációik összevetése.</p> <p>Lírai alkotások (szemelvények, részletek).</p> <p>Legalább egy lírikus látásmódja egy-két művének elemző megközelítésével (T. S. Eliot).</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. intellektuális költészet, mitologizálás, mítoszregény, dokumentumirodalom, parabola, egzisztencializmus).</p>	<p>művét (pl. T. S. Eliot);</p> <p>– képes önálló műértelmezések megfogalmazására; lehetőséget kap saját olvasmányélményeinek előadására (műbemutató / ajánlás).</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>neoavantgárd, posztmodern, családregeény, objektív líra, vezérmotívum, montázstechnika, abszurd</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – a 20. századi és a kortárs drámairodalom néhány törekvése		Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	Csehov és még egy 19. század végi szerző dramaturgiája.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A színházi hatásrendszer befogadása. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok háttérének megértése, a morális gondolkodás és ítéletalkotás kortárs műveken elemzése során. Annak elfogadása, hogy a művekben megjelenített konfliktusok átélése, megítélése segítséget ad a saját életproblémák felismerésében és megoldásában. A színház és a dráma alakulása, jellegzetes tendenciák. A drámai történetmondás sajátosságai. Színház és dráma kapcsolata.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>A 20. századi és/vagy a kortárs drámairodalom egyik jellemző tendenciája (pl. az epikus dráma, abszurd dráma, egzisztencialista dráma, groteszk színház, amerikai drámairodalom köréből).</p> <p>Szemelvények, részletek drámai művekből, pl. Brecht <i>Kurázi mama</i>; Beckett: <i>Godot-ra várva</i>; Dürrenmatt <i>A fizikusok</i>); egy szerző, mű középpontba állítása.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. epikus színház, elidegenítő effektusok, song, tézisdráma, abszurd dráma, példázatosság, groteszk komédia,</p>	<p>A tanuló – megismeri a 20. századi és/vagy kortárs dráma és színház néhány jellemző tendenciáját; – elemez egy-két jelentős 20. századi vagy kortárs alkotást, újításainak (vagy a hagyomány és újítás kettősségének) figyelembevételével; bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait; – megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást/ felvételét, és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt; – lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására.</p>	<p>tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés és listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet, színházművészet</p>	<p>dráma-előadások részletei színpadképek PowerPoint bemutató</p>

paradoxon).				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Epikus színház, abszurd dráma.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Radnóti Miklós	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Radnóti egy-két műve, köztük: <i>Nem tudhatom</i> (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Radnóti egy-két műve, köztük: <i>Nem tudhatom</i> (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközö k	
Radnóti Miklós portréja. Életút és életmű egysége (haláltudat, munkaszolgálat, lágervers; idill és tragikum). A kor jellemzői (<i>Járkálj csak, halálraitélt!</i>), Radnóti tragédiája és költői magatartásformái (jószág, tiltakozás, lázadás, emlékezés, emberség, hazaszeretet, hitvesi költészet, <i>Tétova óda</i> , Jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében; műveinek formai és stílári sajátosságai (avantgárd, szabad vers, klasszicizálás stb.). Eklogaciklusa (a <i>Hetedik ecloga</i> és legalább még egy mű alapján <i>Nyolcadik ecloga</i> . A <i>Tajtékos ég</i> és a bori notesz <i>Razglednicák</i>).	A tanuló – tisztában van Radnóti életművének jellegével; a költő helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; Vergilius rá tett hatásával; – felismeri jellemző műfajait, versformáit; – műismereti minimuma: <i>Nem tudhatom</i> , <i>Hetedik ecloga</i> és még két műve; – Radnóti kapcsán alkalmassá válik legalább 4 alkotásának és a műveiről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés és listakészítés, rövid esszé, értelmezés összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> munkaszolgálat, munkatábor. <i>Földrajz:</i> emlékhelyek, Radnóti életének, sorsának helyszínei	internetes hozzáférés és vagy CD-lejátszó verses CD-k térképek, emlékhelyek bemutatása PowerPoint bemutató
Kulcsfogalmak/	eklogaciklus, idill és tragikum, razglednica			

fogalmak	
-----------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portrék – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza		Órakeret 15 óra	
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erkölcs, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban. Annak belátása, hogy a magyar irodalom sokféle művészi törekvés egysége. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Szabó Lőrinc költészetének jellege, pl. a Lóci-versek, <i>Az Egy álmai</i>; a <i>Semmiért egészen</i> és versciklusainak (pl. a <i>Tücsökzene</i>) néhány darabja alapján.</p> <p>Weöres Sándor költészetének tematikus és formai változatossága (<i>Rongyszőnyeg</i> alapján); gondolati költészete; szerepversei, stílusutánezatai (pl. a <i>Psyché</i> szemelvényei). Pilinszky János világlátásának tükröződése költészetében; alkotásmódjának, poétikai megoldásainak, motívumainak</p>	<p>A tanuló – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimum: Szabó L., Weöres S. (ált. isk. is); Szabó Lőrinc egy-két műve, Weöres Sándor egy-két műve; Pilinszky János <i>Harmadnapon</i> és még egy műve; – választhat: Márai Sándor egy-két alkotása; Ottlik Géza egyik műve; – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az</p>	<p>tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Bódy Gábor: <i>Psyché</i>.</p> <p><i>Informatika:</i> adattárak, honlapok, önálló tájékozódás pl. a Márai-és az Ottlik-kultuszról</p>	<p>internetes hozzáférés verses CD-k, CD-lejátszó, hangoskönyvek filmrészletek</p>

<p>sajátosságai (a <i>Harmadnapon</i> és még egy műve alapján, <i>Négysoros</i>, <i>Harbach 1944</i>, <i>Apokrif</i> stb.). Márai Sándor életműve néhány epikus szemelvény alapján (<i>Egy polgár vallomásai</i>; ; esszészlet (pl. <i>Füves könyv</i>) és lírai alkotás (<i>Halotti beszéd</i>) alapján; az emigráns léthelyzet hatása. Ady Endre publicisztikájából részlet (pl. Ismeretlen Korvin-kódex margójára, Kosztolányi Dezső esszészlet (pl. <i>Ábécé a fordításról és ferdítésről</i>), Illyés Gyula esszészlet <i>Puszták népe</i> Ottlik Géza: <i>Iskola a határon</i> – sok szempontú regényértelmezés. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer); memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>szerepvers, stílusutánzás, négysoros</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmódok – Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László		Órakeret 12 óra	
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. Szerzők több szempontú bemutatása, életművük jellege, szerepük a magyar irodalomban. Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása néhány jellegzetes példán. Egy-egy mű korabeli és mai hatása (pl. <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> ; egyperces novellák).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Illyés Gyula lírájának sajátosságai az <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> és más műve alapján (pl. <i>Bartók</i> , <i>Koszorú</i>); az irodalmi szociográfia műfaja, I. <i>Puszták népe</i> (részletek). Németh László egy regénye (pl. <i>Iszony</i>) vagy egy drámája (<i>Villámfénynél</i>) Nagy László költői világa, alkotásmódja (pl. népiesség, hosszúénekek, montázstechnika, képrendszer, portrévers, képvers) egy-két műve alapján (<i>Ki viszi át a</i>	A tanuló – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimuma: Illyés Gyula egy műve; – továbbá választhat: Németh László egy műve; Örkény István néhány műve; Nagy László egy-két műve; esszérészlet Illyés Gyula, Németh László műveiből; – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i> : Örkény műveinek filmes adaptációi. <i>Informatika</i> : internetes közlés, adattárak – önálló tájékozódás	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó, verses CD-k, filmrészletek

<p><i>szerelmet; József Attila!; Menyegző). Örkény István groteszk látásmódja néhány egyperces novella és / vagy a Tóték alapján. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</i></p>	<p>egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer); memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Népi írók mozgalma, irodalmi szociográfia, hosszúénekek, portrévers, képvers, groteszk látásmód, egyperces novella.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művelődéstörténeti, irodalomtörténeti tájékoztató – Portrék, látásmódok a 20. század magyar irodalmából (választható szerzők, művek)		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom jellemzői (életművek, portrék, látásmódok).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. A magyar irodalom sokféleségének, határokon átnyúló egységének megbecsülése. Művelődéstörténeti és irodalomtörténeti tájékoztató, irányzatok, csoportok, szerzők sajátosságai. A 20. század különböző korszakainak kulturális, irodalmi törekvései. Különböző típusú, terjedelmű és műfajú epikai, lírai művek, továbbá esszék elemzése, értelmezése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Választás alapján művek, szemelvények 20. századi: – szépprózai alkotásokból, pl. Gion Nándor, Mészöly Miklós, Nyíró József (pl. <i>Úz Bence, Kopjafák</i>), Szabó Magda (pl. Abigél), Sánta Ferenc (pl. <i>Sokan voltunk</i>), Sütő András műveiből; - lírikusok munkásságából, pl. Áprily Lajos, Dsida Jenő, Nemes Nagy Ágnes, Orbán Ottó, Sinka István, Szilágyi Domokos egy-két műve; – értekező prózai művekből, esszékből, pl. Nemes Nagy Ágnes, Szerb Antal és mások műveiből, például Szabó Dezső Adyról írt	A tanuló – tisztában van a választott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – megismeri a század irodalmának néhány törekvését, sajátosságát (nemzeti konzervatív irodalom, népi írók mozgalma, határon túli magyar és emigráns irodalom); – választhat műelemzést / műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján; – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Informatika:</i> internetes közlés, irodalmi adattárak és honlapok.	film-feldolgozások részletei verses CD-k, internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó

<p>esszéiből. Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás: a nemzeti konzervatív irodalom, a népi írók mozgalma, a határon túli és emigráns irodalom. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Művelődéstörténet, irodalomtörténet, nézőpont, nézőpontváltás, nemzeti konzervatív irodalom, parabola, intertextualitás; költői attitűd, költői szerep; Kárpát-medencei, erdélyi irodalom; emigráns irodalom; „ötágú síp”.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portrék, látásmódok a kortárs irodalomból (választható szerzők, művek)	Órakeret 11 óra		
Előzetes tudás	A 20. és 21. századi magyar irodalom tendenciái			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására.</p> <p>Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését.</p> <p>Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regényének feldolgozása.</p> <p>Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Szemelvények a kortárs szépprózai alkotásokból, lírai művekből, esszéirodalomból.</p> <p>A kortárs dráma és színház világa (egy választott mű elemzése).</p> <p>Irodalmi díjak és díjazottak (a Nobel-díjas: Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regénye).</p> <p>Kortárs irodalmi élet.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>Tájékozódás az irodalmi és könyvtári adatbázisok, blogok, kritikai folyóiratok között.</p> <p>Önálló olvasmányválasztás szempontjai, indoklása, értékelése,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a kortárs irodalomból választott szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével; – megismeri a kortárs irodalom néhány törekvését, sajátosságát, a posztmodern, digitális irodalom, hangoskönyv fogalmát; – választhat műelemzést /műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján; – értelmez egy kortárs drámai alkotást (lehetőleg megtekinti színházban /felvételtől); – információkat szerez a kortárs irodalmi életről (könyvünnepek, 	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p><i>Informatika:</i> a digitális közlés példái.</p>	<p>internetes hozzáférés és</p> <p>drámák filmfeldolgozásai - részletek,</p> <p>kritikai folyóiratok, internetes irodalmi lapok, blogok</p> <p>irodalmi díjak</p>

<p>mások szempontjainak értelmezése.</p>	<p>sikerkönyvek); irodalmi díjakról (pl. Kertész Imre Nobel-díjas <i>Sorstalanság</i> című regényéről); – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>kortárs nyilvánosság, nyomtatott és internetes folyóiratok, hangoskönyv, digitális közlés</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regionális kultúra		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A választott tárgyhoz kapcsolódó irodalmi ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Azonosulás a szűkebb-tágabb tájegység történeti és jelenkori értékeivel, a regionális kötődés erősítése. Irodalmi emlékhelyek, nemzeti identitás. Eligazodás, tudás- és tapasztalatszerzés a tájegység/település/kerület/iskola stb. kulturális, irodalmi hagyományairól, irodalmi emlékhelyeiről.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
A régió, tájegység, település, kerület, iskola kulturális, irodalmi, múltbeli és jelen hagyományai (pl. kisebbségi irodalom, folklór, múzeum, színház stb.); az ide kötődő, ehhez kapcsolódó szerző(k) irodalmi műve(i). Irodalmi emlékhelyek (szülőház, emlékszoba, kiállítás, múzeum, temető, színház stb.). A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek.	A tanuló – tisztában van a tájegység / település / kerület / iskola stb. kulturális, irodalmi hagyományaival, – ismer irodalmi emlékhelyeket; a tematika kapcsán alkalmassá válik egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer).	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; hon és népismeret; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> régió, tájegység, történelmi emlékezet, hagyomány.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	régió, regionalitás, hagyomány, kisebbség, nemzetiség, folklór, az irodalom „földrajza”, interkulturalitás, kulturális emlékezet		

Ismétlés, összefoglalás, számonkérés, értékelés – Órakeret: 31óra

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló felismeri és értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, informatikai alapú szövegeket. Az értő, kritikus befogadáson kívül önálló szövegalkotás néhány publicisztikai, audiovizuális és informatikai háttérű műfajban, a képi elemek, lehetőségek és a szöveg összekapcsolásában rejlő közlési lehetőségek kihasználásával.

Követelmény a szövegelemzési, szövegértelmezési jártasság a tanult leíró nyelvtani, szövegtani, jelentéstani, pragmatikai ismeretek alkalmazásával és az elemzés kiterjesztése a szépirodalmi szövegek mellett a szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti (audiovizuális, informatikai alapú) szövegek feldolgozására, értelmezésére is.

A tanuló rendszeresen használja a könyvtárat, a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használata, annak a képességnek elsajátítása, hogy kellő problémaérzékenységgel, kreativitással és önállósággal igazodjanak el az információk világában; értelmesen és értékteremtően tudjanak élni az önképzés lehetőségeivel.

Bizonyítja különféle szövegek megértését, a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel.

Képes olvasható, rendezett írásra.

Szöbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben megválasztja a megfelelő hangnemet, nyelvváltozatot, stílusréteget. Alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit, képes felismerni és értelmezni az attól eltérő nyelvváltozatokat.

A hivatalos írásművek műfajaiban képes önálló szövegalkotásra (pl. önéletrajz, motivációs levél).

Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Bizonyítja a magyar nyelv rendszerének és történetének ismeretét, a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, stilisztikai-retorikai, helyesírási jelenségek önálló fölismerését, a tanultak tudatos alkalmazását.

Átfogó ismerettel bír a nyelv és társadalom viszonyáról, illetve a nyelvi állandóság és változás folyamatáról. Anyanyelvi műveltségének fontos összetevője a tájékozottság a magyar nyelv eredetéről, rokonságáról, történetének főbb korszakairól; a magyar nyelv és a magyar művelődés kapcsolatának tudatosítása.

Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására, tudatos, kifejező szövegmondással.

Képes szövegek kapcsolatainak és különbségeinek felismerésére, értelmezésére (pl. tematikus, motivikus kapcsolatok, utalások, nem irodalmi és irodalmi szövegek, tények és vélemények összevetése), e képességek alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban.

Tudja alkalmazni a művek műfaji természetének, poétikai jellemzőinek megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat.

Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, álláspontokat, motivációkat, magatartásformákat, képes ezek értelmezésére, önálló értékelésére.

Képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, példával történő bemutatására. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, ennek tartalmához hozzájárul saját véleményével. Képes a felismert jelenségek értelmezésére, következtetések megfogalmazására.

Tájékozott az évfolyamon olvasott, feldolgozott lírai alkotások különböző műfajaiban, poétikai megoldásaiban, kompozíciós eljárásaiban.

Képes definíció, magyarázat, értekezés (kisértékezés) készítésére az olvasmányaiival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat.

Képes az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának többféle szempontot követő megfogalmazására írásban a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról.

Meggyőzően be tudja mutatni a tanult irodalomtörténeti korszakok és stílusirányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyyszerű ismertetésére.

Be tud mutatni műveket, alkotókat a 20. század magyar és világirodalmából, továbbá a kortárs irodalomból.

Írásban és szóban egyaránt bizonyítani tudja alkotói pályaképek ismeretét, az alkotói pálya jelentős tényeinek, a művek tematikai, formabeli változatosságának bemutatásával.

Felismeri különböző alkotók hatását az irodalmi hagyományban, ezzel összefüggésben képes művek közötti kapcsolatok, témák, fölismerése és értékelése, az evokáció, az intertextualitás példáinak bemutatására.

Képes különböző korokban keletkezett alkotások tematikai, poétikai szempontú értelmezésére, összevetésére.